

ERDÉLYI LAPOK

Ngs. Ramaszetter Róbert
INCARIA, I., Disztér 2. tp. Budapest

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Kifizetési árak: Hónapdíj: Egész évre 600, fél évre 400, negyedévre 210, egy hétig 70. Magyarországon: Egész évre 90 P., fél évre 55 P., negyedévre 35 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 25 fillér.

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEKÉR

Szilágybadacsonyban elmaradt a politikai megnyilatkozás

Maniu Gyula véleménye, hogy még nem érkezett el az ő cselekvési órája. — Boila Zakariás beszélgetése az Erdélyi Lapok munkatársával

Erdély a két táborra való szakadás feszültségében

Szilágybadacsonyban vasárnap nagy gyülekezés volt, de a kulturális jellegén túl nem ment ennek a gyűlésnek a megnyilatkozása. Ez a negatívum a badacsonyi vasárnap legfőbb érdekessége. Azonban a levegőben benne van a feszült hangulat. Ennek a várható fejleményeiről szól az alábbi beszélgetés, amelyet lapunk munkatársa folytatott a közelmúlt napok belpolitikai mozgalmainak a legkielezettebb emberével, Boila Zakariással.

Íme a beszélgetésről szóló jelentés.

Népáramlás Badacsonyba.

Badacsony. Saját tud. Boila Zakariás röpirata óta erős mozgás van a nemzeti-paraszt-pártban. A rendőrkézre került röpirat a párton belül bizonyos aktivitás kezdetét jelenti, amely nem mindenben van összhangban azzal a kormányzati ideológiával, amit Vaida, a miniszterelnök — legalább is kifelé — a párt ezidő szerinti ura reprezentál. Sőt. Néhány hónap óta a felfogások különbözőségének kényszere alatt a párt kebelén belül még bizonyos szembenálló megfigyelő posztok is alakultak ki. Amde hiába volt hónapok óta ez a lelki *bereit-schaft*, a Boila-röpirat mégis akkorát robbant, hogy megbolydult bele az egész nemzeti-parasztpárti táborhely. S a táborból mindenki, akinek a dolgok alakulásához szava lehet, a mi jó hazai szokásaink szerint, útra kél, autók roboznak az utakon, egyik országhatártól a másikig, nemcsak abban az irányban, ahol Vaidát, az éppen aktuális kommandánst keresni kell, hanem a másik irányban is, Badacsony felé, ahol a mindig aktuális „führer”, Maniu Gyula csendes elrejtőzöttségében is minden valószínűség szerint a legkomolyabb aktivitumot jelenti a párt életében.

Bizonyos, hogy Boila Zakariás röpirat-bombavetése óta a Badacsony felé vezető országút autóforgalma erősen föllendült s oda szaladt a pártból mindenki, aki úgy érezte, hogy neki Maniunál s nem pedig a másiknál kell most információt, vagy éppen tanácsot kérni. S vasárnap, szeptember 10-én éppen szakadatlanul sűrű a felvert por fellege a badacsonyi út felett, autók, fiákerok futása egymást kergeti, messzi falyvak népei ének-és zeneszóval, zászlólengetéssel gomolyognak Szilágyosomlyón keresztül a badacsonyi kuria felé. Nem politikai gyűlés van ugyan a Maniu legszűkebb pártjában, hanem egyszerűen csak a Maniu szülei, néhai Maniu Joan és neje Coroian Clara emlékére szánt kulturális alapkövének fölszentelése s az egész vállalkozásnak bizonyos mértékig családias jellege van, legfeljebb a Szilágyosság román népének részére van szánva az ünnepség, mégis egész

serege gyűlt össze Badacsonyban a nemzeti-parasztpárt irányadó tényezőinek.

Persze, hogy itt van Boila Zakariás is s minden szem hamar meglátja őt, nem azért, mintha maga keresné, hanem azért, mert egy politikai *salto mortale*-val a legfrissebb események előterébe került. S ahogy a pompás Maniu-kert fenyőaléja alatt, a körülötte álló újságírók gyűrűjében intervjut ad, határozatlan érdekes ember is, mint mindenki, aki harcos ember s nem esik kétségbe a seb miatt, amit harc közben kapott.

Boila Zakariás beszélget híressé vált röpiratáról.

Lehetetlen, hogy a beszélgetésben a röpiratról szó ne essék, nem pózol s nem mondja el, hogy mit írt abban, de megismélti, amiről már a legelső napokban nyilatkozott. Hogy a röpirat megírásának gondolata nem incidentálisan s nem most merült fel agyában, hanem már hosszú hónapokkal ezelőtt, akkor, amikor a Maniu-kormány krízisbe jutott, olyan okok miatt, amelyek a párt presztízsét is érintették s amikor Maniunál együtt sokuknak az volt a véleménye, hogy a pártnak ellenzékbe kell vonulnia, hogy meg tudja őrizni annak a kormányzati ideológiának épségét, amelyért a párt tíz éven át küzdött. Vaida ekkor már más nézetlen volt, de ő Boila — és még igen sokan a párt ideái mellett való hűségvállásnak tar-

tották: le nem térni arról az útról, amelyet az akkor még pártelnök Maniu a párt számára a kormányzat gyakorlásában kijelölt.

— Aztán meg különben is — erősködtek Boila — cikkeiben a *Patria* hasábjain már előbb megírtam egy részt azokról, amiket a röpiratom tartalmaz. Én soha sem mondtam le a röpirat tervéről, csak lebeszéltek annak kiadásáról legalább is augusztus 20-ig, amikor a londoni konferencia s Titulescu külpolitikai akciói bevégeződnek. Nos, ez a terminus eltelt s én — véleményem szerint magasabb közérdek szolgálatának tudatában — a röpiratot kiadtam. Kijelentem azonban a leghatározottabban, hogy Maniu nem tudott semmit a röpirat megjelenéséről. Azt mondanom sem kell, hogy a legmagasabb alkotmányos tényező személye iránt mély hódolattal viseltetem.

Miért fordult el Mihalache?

— Mivel magyarázható, képviselő úr — kérjük — Mihalachenak az a magatartása, amellyel szintén Önnek a pártból való kizárása mellett döntött? Mintha ez a magatartás nem kvadrálna azzal a kormányzati felfogással és szivélyes személyi jóviszonnyal, amelyben — a külvilág előtt — Maniu és Mihalache állottak egymás mellett.

— Az egész kizárás — inkább kritizált, mint haragszik Boila — törvénytelen a párt szervezeti szabálya szerint is és a jogszellem szempontjából is. Meg is fogjuk fellebbezni a pártkongresszushoz. Kizárni az én meghallgatásom nélkül? Elvégre jogállamban így még a gyilkost sem lehet elítélni! Ami pedig Mihalachet illeti, az ő eljárása csakugyan meglepett. Nagyon-nagyon furesa volt a magatartása. Ha a vezető-bizottság ülésén nem támadott, de nem is védett meg. Pedig a Maniu-kormány krízise éppen a Mihalache miniszteri intézkedésével való szolidaritásvállalás miatt keletkezett, amint ez emlékeztetes.

Boila tapasztalt és edzett ember, megérti a speciális hazai mentalitásokat, embereket és ezek cselekedeteit s nem mutatja, de azért van valami kesernyés a szája szélén, amikor Mihalache legutóbbi magatartására gondol.

Hat hónap múlva két pártra oszlik az ország

Erdély kilencven százaléka az alkotmányvédők mellett

— Hogy áll-e népi tömeg a mi akciónk mögött? Egész nyugodtan állítom: Erdélynek 90 százaléka. Özönével kapjuk mindenfelől az üdvözlő táviratokat és leveleket. Ugy van, kedden Szovátán gyűlünk össze, azt hiszem nagyon sokan leszünk s bizonyos, hogy ez a gyűlés: zászlóbontás lesz! A mi küzdelmeink megkezdése. Harci eszközeink: népgyűlések, sajtópropaganda és minden más mód, ami legális. Nem a kormánybuktatás a fő, nem is ez a cél, hanem a mi országkormányzati ideánk érvényrejuttatása, az alkotmány tiszteletben-tartása és érvényrejuttatása, jogrend, közéleti tisztaság. Hiszen pl. a nemzeti-parasztpárt hagyományos elveivel összeegyeztethetetlen: ostromállapot nélkül is burkolt cenzura!

— Micsoda belpolitikai következménye lesz annak a helyzetnek, amely most a nemzeti-parasztpártban előállott? — kérde az újságíró.

— Ismétlem. — feleli Boila — nem a kormánybuktatás a fő. Ezzel a mi akciónkkal a

kormány helyzete ezidő szerint — megerősödött. Megerősödött, ha nem is — a népben! Ellenben — s itt már harciasabb a Boila hangja. — hat hónap múlva az országban két párt lesz, az egyik, ahol az alkotmány védelmében mi állunk, a másik pedig akik nincsenek velünk.

Ebben nem adott bővebb információt Boila.

— Es Maniu?

— En őhelyette nem nyilatkozhatom, annál kevésbé, mert a helyzet megilétése fölötti felfogásáról nem nyilatkozott. Azonban tudom, hogy Maniunak az a véleménye, hogy az ő órája még nem érkezett el.

A pártellentéteknek mi kihatása lesz a külpolitikára.

Ujabb kérdés hangzik fel:

— Mit gondol, képviselő úr, a kormányon levő nemzeti-parasztpárt kebelében keletkezett ellentétek nem lesznek-e kihatással a külföldi

kölesönüggyel kapcsolatos tárgyalások és egyéb külpolitikai kérdések megoldására?

Előrelátható volt a felelet:

— Nem, semmi kihatással nem lesznek. Nálunk a külpolitikát Titulescu csinálja, ebben mi mind egységesek vagyunk és — kivéve Cuzát — mind franciabarátok vagyunk.

Es a kérdések özöne indul még Boilla Zakariás felé, aki nyugodtan, kollegiális szí-

vességgel adott mindenre feleletet, sőt bizonyos bizakodó jókedvvel, pedig a röpirathomban elvétele után 3 már kapott sebeket: ha nem is jogerősen, de kizárták abból a pártból, amelyhez őt családi és történelmi tradíciók fűzik és le kellett mondania a Patria főszerkesztéséről, amely közéleti pozíciót és érvényesülést jelentett számára.

Hadady Dénes.

Vaida Sándor környezetéből való vezető pártember nyilatkozik Maniu Gyuláról

Csak húsz emberre becsüli a Maniu csoportját

Kolozsvár. A bukarest—kolozsvári gyorspénteken és szombaton éjjel nemzeti parasztpárti politikusokkal volt zsufolya, akik néhány nappal ezelőt a hatalom elvesztésének szörnyű aggodalmában rohantak volt Bukarestbe s most megnyugodva tértek vissza a fővárosból, ahol meggyőződtek Vajda környezetében, hogy nincs semmi különösebb veszedelem: a kormány szilárdan áll.

Ezek között a jövőbe vetett bizalmukat visszanyert utasok között találtuk Mani lelkész, a nemzeti parasztpárt egyik vezető emberét, akit képviselőházi alelnöki tisztséggel jutalmazott a kormánypárt a választási mozgalmakban kifejtett nagyszerű tevékenységéért. Kiváló népszónok, aki különösen a Szamos vidékén a szavazatok tízezreit biztosítja állandóan a párt számára. Különben Szolnok-dobokában van otthon; ugyanott, ahol Vajda Sándor miniszterelnök.

— Az alelnök úr maniuista, vagy vajdista? — kérdeztük a lelkész-politikust, mert a nemzeti parasztpárti testvérharc mai zűrzavarában soha se lehet tudni, hogy melyik pillanatban változtatja tájékozódását valamelyik pártfőrfi, Maniutól Vajda felé, vagy viszont.

— En kamarillista vagyok, — felelte Mani lelkész, öngúnyal alkalmazva az elnevezést, amellyel Maniu pártbívei a vajdistákat illetik.

— S mi a véleménye alelnök úrnak: mekkorára becsülhető a Maniu tábora?

— Tizenöt—húsz parlamentár az egész Persze a nem parlamentárok, akiknek nincs sok vesztési valójuk, elég nagy számban vannak. De a kormány sorsára döntő befolyással csak a parlamentárok megosztódása lehet. Nos, én megeszem a húszon felüli parlamentárokat. Ha pedig tényleg szakításra kerül a sor, akkor még ennyi se marad. Akkor nyolctíz országgyűlési tagra szigetelődik Maniu. Ezek is legnagyobbbrészt rokonai lesznek. Hi-

szén mindenki parlamentár, vagy prefektus lett, aki bár szegről—végről rokonságban áll Maniuvall.

Vaida csinált bálványt Maniuból

— S hogy lehet megmagyarázni ezt a tömeges elfordulást Maniutól, aki 15 éven keresztül mégis csak politikai eszményképe, bálványa volt az erdélyi román népnek.

Mani lelkész felpattant:

— Ki csinált bálványt belőle?... A nép? Nem. Vajda Sándor csinált eszményképet belőle... Nem volt több mint egy évtizeden át egyetlen népgyűlés sem, amelyen ne magasztalta volna az egekig Maniut.

Es hozzáteszi:

— A tulajdonképpeni ok azonban, természetesen a politikai realitások szempontjában keresendő... Az emberek kormányon akarnak maradni és kész. Maniuvall pedig semmi kilátás sem lehet a kormányon-maradásra.

— S mégis mit gondol alelnök úr, miben látják Maniu pártbívei az ő akciójuk gyakorlati célját.

Tövistől kezdve Maniu Gyula mellett zúgnak az emberek

Igy beszélnek a Vajda-pártiak... S ez a dacos és merész tenor csengett a bukarest—kolozsvári gyorson mindaddig, amíg Erdély szívéhez közelebb nem értünk. Ott azonban gyorsan változott a légkör. Politikusokkal teltek meg a vasúti fülkék, akiket a fázásait folyó kolozsvári tanácskozások és a badacsonyi ünnepekre való részvétel szándéka ültetett vonatra. Régi jóbarátokat vett észre az ember, akik elhaladtak egymás mellett. Egyik fülkében vajdisták csoportja hangoztatta igazát, a másikban manuisták dugták össze a fejüket majdnem vészfélszóan komoly, szenvedélyes vitában.

Tövis és Kolozsvár között már csak úgy harsogtak a Maniu melletti érvek.

— A távolabbi célokat lehet sejtetni. De a közeliakat ők is nagyon ködösen látják. Egyelőre etikai szempontokat hangoztatnak. En nem látom be, hogy a Vajda-csoport állásfoglalása etikai szempontból kifogásolható volna. A túlvilági életre való törekvés etikája kétségkívül eltér a politikai etikától. Amaz lehet az egyén etikája s nyugodtan állhat a bibliai elvek alapjaira. De a politikai etika a tömegek földi szükségletei szerint igazodik s azért más: maechiavellista útkon indul el... Szerintem Vajda s az úgynevezett kamarillisták és maga a király is, a körülményekhez képest eredményes politikát folytatnak s a lényeg ez. Ezért nyugodt szívvel követhetjük. Tulvilági etikával nem lehet politizálni.

— Es mit szól Vajda ehhez a testvérharcához?

— Most beszéltem erről Vajdával. Kétségtelen: fájlalja, hogy így alakult. Szomorodott szívvel, de szilárd meggyőződéssel halad a maga útján.

— S mit szól mindezekhez a nép?

— A népig még nem jutott el a dolog. De én úgy érzem, hogy a népnek csak az a vezér tetszhetik, aki elől harcol, a küzdelem első vonalaiban.

— S miért nem lép ki Maniu a porondra?

— Mert ez most nem könnyű dolog. Fél. Maniu hozzá van szokva a győzelemhez. S most könnyen lehengerelődhetik.

— Mégis, mi siettetheti Maniu zászlóbontását?

— Csak híveinek türelmetlenkedése. En, részemről, elvárom Maniutól, hogy csendben marad. Mert a nyílt szakítás Erdélyre volna tragikus. Az erdélyi románság elvesztésével ezzel mai politikai jelentőségét s azt soha többé nem szerzhethetné vissza. A küzdelemben vesztes csak Erdély lehet.

— Mindenki tudja, — mondotta nekem egy manuista szenátor, — hogy a párt elnöke tulajdonképpen Maniu. Övé az irányítás. Őt kell követnünk. Ideig-óráig lehet görbe utakon járni. Lehet kis, komolytalan kormányzati komédiát játszani Vajdával. De végérményben vissza kell térni ahhoz az irányhoz, amelyet Maniu szab meg. S azon kevesek, akik opportunista megfontolásokból, pozíciójukat féltve, nem akarnak rátérni az igaz útra, azokat ki fogjuk zárni a pártból és egységesen fogunk haladni a valódi vezér nyomában.

A közeljövőnek meg kell hoznia a kibontakozást ebből a különös és annyi tragikus magyarázatot magában rejtő zűrzavarból.

Jávör Béla.

Bécs felszabadítása és a magyarok

Kétszázötven évvel ezelőtt, Szent Mihály havának második vasárnapján, vagyis 1683 szept. 12-én világtörténelmi eseményé vált a töröktől ostromolt Bécs felszabadítása. Harmadfélszázad óta annyi érdekes és mélyenjáró változáson ment keresztül az emberiség, hogy a sok „világtörténelmi esemény” közepette szinte hajlandók vagyunk egy kissé kételkedni ennek „világtörténelmi” jelentőségében. Pedig minosen okunk a kételkedésre, különösen nincs akkor, ha ennek a felszabadulásnak a közvetlen előzményére és következményeire gondolunk. Előzménye az a katasztrófális vereség, amely a felszabadító hadak által Bécs falai alatt érte a törököket és ennek első eredményeként végül jelentette a 61 napos bécsi ostromnak. Következményei e sikereknek pedig nemcsak Lipót császár és király pozíciójának végleges megerősödése XIV. Lajossal szemben, hanem az addig nagyhatalmi szerepet játszó török uralomnak összeomlása, idők folyamán balkáni hatalmának teljes pusztulása. Ugy az előzmény, mint a következmények tehát agyancsak jelentősek az egész világra nézve. De még ennél is jelentősebbek magyar szempontból. Még a legegyszerűbb történelmi kézikönyvekben is meg van írva, hogy a Bécs ost-

romára felkészült török hatalomnak egy tehetős, de nagyraívó magyar főúr volt a szövetségese, aki török siker esetén véglegesen is fejedelme lett volna Magyarországnak. De mert a siker elmaradt, letűnt e török szövetségese, Késmárki Thököly Imre kuruckapitányának a csillaga. Az is el van még mondva, hogy a Bécs falai alól elűzött török a Duna vonalán menekült. A diadalmas ellenfélnek tehát Magyarországot is fel kellett szabadítania, hogy valóra válthassa nagy reményét: a törököket még Konstantinápolyból is kiszorítani. Mert nem kevesebbről volt szó, mint erről.

Erdemes tehát egy kicsit visszatekinteni erre a 250 éves eseményre és rajta nem annyira világtörténelmi, mint inkább magyar szempontból elmélkedni. Mingyárt első kérdésként az merül fel gondolataink között, hogy mi juttatta Thökölyt a törökök táborába?

Thökölyt éppen úgy, mint a mohácsi vész után igen sok magyart, a nemzetünkkel összeforrt nem tudó királyi dinasztia vitte a török felé. Ugyanaz, ami még a dinasztiahű Boeckait is eltávolította Rudolf király mellől. Az újabb történetírás eléggé tisztázta, hogy a török által megcsónkított, Erdély nélküli Magyarországot királyi öncélú politikát nem folytathattak. Érdekeik nemzetünkkel nem azonosulhattak, hisz többnyire nemcsak német-római császárok, de osztrák tartományok urai is voltak. Ha közülük egyesekben meg is volt a nemzetünk iránti jóakarát, a körülöttük levő, többnyire

idegen tanácsosok miatt ez a jóakarát ritkán érvényesült. Ha az uralkodók nem is, de a tanácsosok legtöbbször gyűlölték a magyarokat. Szálka volt a szemükben a sajátos magyar rendi alkotmány nem egy jogszabálya, majd a protestantizmus elterjedése óta az alattvalóknak a dinasztiaival ellentétes más vallása. Igy nem csodálható, ha a nemzet és dinasztia között nem egyszer összeütközések is támadtak, amelyekben az önálló Erdélynek és rajta keresztül legtöbbször a törököknek is nevezetes szerep jutott. A XVII. században, mikor a központosító hatalmi törekvések az uralkodók részéről különösen előtérbe jutottak, a rendi jogok még bántóbbakká váltak a bécsi tanácsosok előtt. Az osztrák császárok és magyar királyok Bécsből irányították összes országaik ügyeit, többnyire idegen tanácsosaikkal. A 30 éves háború lezajlása után ez a város központi helyzeténél fogva is a legalkalmasabb volt arra, hogy egy dunamenti monarchiának legyen a központja. Ennek a városnak a megvédelmzése volt legfőbb törekvésük. A csonka Magyarországnak még meglévő erős várai, Komárom, Győr, Pozsony, ennek a városnak az elővárai. Csak mikor Bécs is veszélyben forogott, szánta rá magát Montecuccoli a támadásra. Győzelme ellenére megköltötte a csúfos vasvári békét. A nemrég elfoglalt Érsekújvárral együtt mindent a török kezén hagyott, de ezzel elérte, hogy 20 évre biztosítva volt a béke és titkon még azt is megígérte a török, hogy

A magyar kormány elutasítja a Dunaszövetség tervét

Gömbös Gyula magyar miniszterelnök nyilatkozott Berettyóújfaluban az Ausztria, Németország és a kisantant iránti viszonyról

Berettyóújfaluról jelentik: A nemzeti egység pártja vasárnap Berettyóújfaluban zászlóbontó gyűlést tartott, amelyen Gömbös Gyula miniszterelnök is megjelent. Ez alkalommal a miniszterelnök két ízben is beszélt s kijelentései külpolitikailag is visszhangosaknak ígérkeznek. Első beszédében többek között a következőket mondotta:

— Vannak nemzetközi exponensek, akik azt akarják elhitetni, hogy Magyarország helyzete máról-holnapra megváltozik, ha az úgynevezett kisantanttal szoros gazdasági kapcsolatot teremtenek. Erre én azt válaszolom, hogy nekünk előbb a kisantanttal elintézni való kérdéseink vannak. A magunk testén tapasztalom, hogy minden gazdasági bajnak az igazságtalan békeszerződések az okai. A vezetésem alatt álló kormány programja tehát nem lehet más, mint békés eszközökkel a revízió megvalósítása.

— Vannak — folytatta a miniszterelnök — akik egy idegen, általunk nagyrabecsült nemzet politikai elveinek s szellemének akarnak nálunk propagandát csinálni. Pedig, ha nacionalisták, tudniok kellene, hogy a nacionalizmusnak nem szabad más államot másolnia. Magyarország önállóságának első előfeltétele, hogy magyar legyen. És ez a politikai szellem, amelyet külföldről importálnak, éppen azért, mert idegen: nem lehet nekünk előnyös.

— Vezető állásoknál a rátermettség az irányadó. Azok, akiknek nincs egyéb a tarisznyájukban, mint felekezeti kérdések bolygatása: álljanak félre.

— Sokan vannak — folytatta Gömbös — akik diktatúra után vágyanak és azt mondják, hogy sokan ezt várták tőlem. Én ismerem fajomat, amely nem szeretné azt a Gömböst, aki ezt az utat választaná.

A régi világot nem lehet visszaállítani

A gyűlés végeztével Gömbös Gyula miniszterelnök a Levente-otthonba ment, ahol ebédet adtak tiszteletére.

Ebéd után mondotta a másik beszédet, amelyben arról nyilatkozott, hogy Magyarországnak mi lehet az álláspontja a Dunaszövetség kérdésében, továbbá az Ausztria iránti viszony tekintetében.

— A régi világot nem lehet visszaállítani —

mondotta Gömbös. — Nagy szimpátiával viseltetem az önálló Ausztria iránt, amellyel vannak közös gazdasági és politikai érdekeink. De sohasem gondolok arra, hogy közjogi kapcsolattal erősítssem meg az Ausztria iránti szimpátiámat. Ha két gyenge és szegény ország közjogi kérdésben összekötne magát, mindkettő nagy hibát követne el.

— Sűrűn emlegetik nálunk — folytatta a

magyar kormányelnök — az Ausztriával való perszonáluniót (a két állam uralkodójának a közösségét) is. Ausztriában azonban erről nem beszél senki. Uraim, ne legyünk felkínálkozók.

— Beszélnek dunai konföderációról — mondotta még Gömbös Gyula. — De ez nem lenne más, mint a mai helyzet megerősítése. Nem lehet bennünket belekényszeríteni egy olyan együttműködésbe, ahogyan azt Benes úr elképzei. Talán meg lehetne ezt tenni akkor, ha kis-korú nemzet volnánk. De mögötünk ezeréves mult áll! Nekünk érdekeink fűződnek Olaszország, Németország s Európa több országa, sőt bizonyos mértékben és vonatkozásban a kisantant piacához is. De önállóságra kell törekednünk. Az a nemzet, amely nem önállóságra épít, másodrendű nemzetté süllyed. Én nem akarok másodrendű nemzet miniszterelnöke lenni.

Ausztria nagyobb belpolitikai átalakulás előtt

(Bécs). A német birodalmi katolikusok hiányoznak a katolikus nagygyűlésről. Ez előre volt látható, mindazonáltal sok szó esik róla a nagygyűlés közönsége körében. A kérdő és sajnálkozó közhangulatot akarják kihasználni a világi politika intézői, amikor éppen szeptember 12-én. Bécs felszabadítása emlék-ünnepén jelentetik meg a nemzeti szociálisták elleni vádlókönyvet, az úgynevezett „Braunbuch“-ot, amelynek „Hackenkreuz kontra Österreich“ a címe, s Fey dr. közbiztonsági

miniszter a kiadója. Hatvanhat gyilkosságot és merényletet írnak le benne, s mindegyikben részeseknek, illetve felbujtóknak minősítik a német és osztrák nemzeti szociálistákat.

(Belgrád). A Politika című lap Starhemberg herceg római útját arra vezeti vissza, hogy őt Mussolini azért hívta meg, mert Dollfuss nem fogadja el Mussolini minden tervét. A lap keletkezése levőnek látja az osztrák-magyar államszövetséget.

Iskola-cipők, torna-cipők

legjobb minőségben

REICHARD

cipőáruházban

Oradea.

semmiféle magyar felkelést nem támogat. Erdély önállóságának is ekkor már Apafi alatt vége volt. Mikor a vaskori béke miatt keletkezett Wesselényi-féle összeesküvést a bécsiek vérbefojtották, Lipót egészen nyíltan fogott az abszolút uralomhoz. Legfőbb tanácsosa (Hoeher) szerint „minden magyar áruló”. A zsoldosokkal elárasztott országban dühöngtek a császári kapitányok. Nem túlzás, hogy napirinden voltak a kivégzések: akasztás, karóba-húzás, lefejezések. Akik menekülhettek, azok Erdélyben nem sok támogatásban részesültek. hisz a törököt és így hűbéresét, kötötte a vaskori béke. Egy Erdélyen kívüli főúr, Thököly Imre gróf még így is sikereket tudott elérni, bár a bujdosókból lett kurucok ellen Spankau, Cobb és társai irtóhadjáratokat rendeztek. Mindezt nem Lipót cselekszi, de az ő nevében folytatják. — „Magyarország az ő uralma alatt többet szenvedett, mint valamennyi török szultántól együttvéve”. — És ez nem egy kuruc-kodó történetíró megállapítása (Marczali Henrik: Magyarország története, 547. lapon).

A török felfigyel Thököly sikereire, aki ekkor már némi segítséget is kap Lipót nagy ellenfelétől, XIV. Lajostól, aki a „hitetlen” törökkel is összeköttetésben van, ha mingyárt ő „a legkeresztényibb” uralkodó. Lipót kénytelen visszatérni az alkotmányosság útjára és összehívja az 1681-i soproni országgyűlést. Thökölyvel is tárgyalásokat kezd, de csak vonakodva teljesíti egynémely kívánságait, pedig akkor már a nagyvezér nyíltan támogatta a

magyar felkelést. 1682-ben díszes kaftánt, koronát és athnament küld Thököly számára. A tettevágyó Kara Mustafa titokban Bécs meghódítására vágyakozik. Céljainak igen megfelelő a tehetséges, vezéri szerepre termett Thököly, aki különben is keresi a nagyvezér kegyét, mert az ő révén Apafi után az erdélyi fejedelemség megszerzését is remélheti. De azért megbékülne Lipóttal, ha az átengedné neki Felső-Magyarországot a Vágig. Bécsbe küldött követe, Szirmay, ott ki is jelenti: ne higgye az udvar, hogy a magyar nem szeretne szabadulni a töröktől...

Mikor 1683 tavaszán nyilvánossá lesz, hogy a török készülődés Bécsnek szól, a szorult helyzetbe került udvar még akkor is csak úgy véli, hogy Thököly elégedjék meg néhány megyével a Tiszántúl. Nem csodálható tehát, hogy ilyen körülmények között Thököly nem békült. Neki a török mellett kellett maradnia, annyival is inkább, mert ennek ereje többnek látszott, mint a Lipóté. És ha ebben az időben nem egy olyan pápa ül Szent Péter székén (XI. Ince), aki ádáz ellensége volt a töröknek, (aki ellen ifjúkorában még fegyverrel is harcolt lengyel földön), akkor Lipót reménytelen helyzete meg lett volna pecsételve. Nyugaton a török ellen u. i. nem kapott volna szövetségeseket. A német választók közül is csak a bajor fejedelemre számíthatott. Mi tudott tenni a pápa? Sokat. — Félig-meddig rábirta XIV. Lajost, viselkedjék legalább úgy, hogy Németország és a többi keresztény fejedelem

ne tartson győztes fegyvertől. Lengyelországban pedig sikerült leküzdenie a francia befolyást és rábirta Sobiesky (III.) János királyt meg az országgyűlést, hogy Lipóttal megkötse a szövetséget. Végeztül nemcsak óriási pénzüsszegekkel segítette a pénznélküli Lipót, de felhatalmazta arra is, hogy örökös országaiban az egyháziakra rendkívüli török-adót vehessen ki.

A török nagyvezér arra számított, hogy az első rohamra elesik Bécs. Nem lesz tehát ideje sem a lengyeleknek, sem másoknak oda segítséget vinni. Lipót összes hadereje nem volt több 31.000 embernél. Vele a vezér, Lotharingiai Károly herceg a török elől visszavonult. Bécsből északra átkelt a Duna balpartjára és onnan akadályozta Thököly Bécs felé közeledését.

Kara Musztafát nagy csalódás érte Bécs alatt. A modernül megerősített város mindenképpen felkészülve fogadta a 90.000-nyi török hadat. A sáncok és erős falak mögött 11.000-nyi katona és 8000 jól felfegyverzett polgár, diák és mesterlegény védekezett, sőt támadott. Stahremberg Rudolf gróf parancsonksága és Liebenberg János polgármester vezetése alatt. Aug. 17-én a nagyvezér sürgős levélben hívta Thökölyt és hadait, de Thököly kitért a felszólítás elől. 17.000-nyi hadát a Felvidék védelmezésére tartogatta. Alkotzták is a törökök később eléggé érte. Viszont Sobiesky annál inkább nagyra becsülte érte. Mikor Thököly szerencsecsillaga lehanyatlott, fáradságtalanul

Jelenetek a gyergyószentmiklósi katolikus nagygyűlésről

A diszgyűlés napján, vasárnap, egész nap borús az idő. Mailáth püspök megnyitóját alatt sűrűbben kezd hullni az eső. A diszgyűlés első szónoka, dr. Matolay Zoltán éppen csak megkezdte beszédét, amikor megered a zápor. A tűzoltócsapatok mozdulatlanul állnak. Az egész hallgatóság is csak kevés izgalom látszik. A vezetőség mégis kiadja a jelszót: férfiak a templomba, nők a zárdába.

A nagygyűlés alkalmával ujonnan kifestett, szép barokktemplom telis-tele zsúfolódott csupa férfival. Itt a szószékről mondotta el dr. Matolay Zoltán temesvári ügyvéd beszédét. (A beszédet vasárnapi számunkban egész terjedelmében közöltük. A szerk.)

A zárdá nagyterme hamarosan zsúfolásig megtelt a zuhogó eső elől odamenekült aszszonyokkal. Meg kellett nyitni a mellette lévő, szintén nagy osztálytermet. Ellepték a kápolna padokat is a három helyiség előtt lévő előcsarnokot is. Az előtérben felállított asztalról dr. Szalay Mátyás, majd utána P. László mondtak rögtönzött, szívből jövő, szívig ható beszédet.

De még mindig sokan voltak, akik innen is kiszorultak. A kapu alatt, a lépcsőházban és az udvarra vivő folyosón még többszázan szorongtak. Ezek számára P. Mansvétót, a híres misszionárius ferencesatyát szerezte meg a rendezőség. Az egész zárdát egyszerre megtöltötte az áhítatos csend. A lelkek szomjasan itták a szót. Minden szót. Csak egyes hangfoszlányok jutnak a két helyen beszélő szónokok ajkáról. És a végén boldogan sóhajtott sok asszony: De jó volt az eső. Itt külön nekünk beszéltek.

A kulisszák mögött

Nagy odaadással, önérettől is fűtött lelkesedéssel az egész nyár folyamán készültek a gyergyószentmiklósi énekesek, hogy az akadémia ünnepi számait méltó keretbe foglalják a székelly néplélek művészi termékeivel. Kinn a rendezőség viaskodik a szűk termet ostromló közönséggel. Benn már a 100 tagú székelly népviseletbe öltözött kar előtt áll Bálint Akos karnagy (a neves népnevelő Bálint Vilmos szenttamási plébános öccse, a székelly dalkultúra rajongója és lelkes munkása.) Az est főrendezője Vákár plébános már a harmadik csengetésre int. Még csak egy altisztát vár a karnagy. A nagy tömegben is vannak nélkülözhetetlenek. Aztán felgördül a függöny s felharsannak az édes-bús, pajzán székelly nő-

ták. Nem tudjuk, a közönség künn hogy érez, mi igen lelkesedünk a kulisszák mögött. És örvendünk, hogy a szereplésre várakozó komoly akadémikusok is mosolyognak és lelkesednek velünk.

Ez is kulisszatítok

A gyergyószentmiklósi nagygyűlésnek volt a legnagyobb idegenforgalma az eddigiek között. Még a legutolsó órában is jöttek távirati jelentkezések. Ez, persze, nagy próbára tette az elszállásoló bizottságot s különösen a szélesebb ismerettségű rendező szállásadókat. Volt, aki egész lakását átrendezte, volt, aki már péntek este a szénapadlásra készült aludni, hogy minden vendégnek hely jusson. Előkelő urat kerestem a Laurentyban. Hetekelőtt be volt jelentve. Vidáman újságolta, hogy hárman laknak egy szobában. Szívesen

és türelemmel várnak egymásra a mosakodásnál. Van, aki mingyárt előre vállalja, hogy legutolsónak kel.

Egyik főpapunk nem jelentkezett előre, hanem egyenesen szállodába hajtatott. Kapott is szobát — természetesen. Későbbi találkozásnál megkérdezem: „Milyen a szállása?” „Köszönöm, nagyon jó... de hát mit csináljunk...” — volt a derült felelet. Fő a megelégedés, gondoltam én is.

Volt, aki élt a gyanuperrel és egyenesen Mailáth püspöknek táviratozott szállásért. Hát ez is kapott szállást, mert a gondos rendezőségnek még mindig volt tartaléka.

De nemcsak a nagygyűlési vendégek fogadására készült Gyergyószentmiklós és készítette a lakását. Az istenháza is új fénybe öltözött. Benfentesek azt mondják, 48 ezer leibe került az újrafestés s az örök élet könyvébe sok kis adakozó mellett fel van jegyezve Pál Sándorné oltáregyleti elnöknő és társai minden fáradozása és anyagi áldozata.

Sándor Imre

Huszonötezer zarándok Máriaradnán

Temesvár. Saját tud. Kisasszony napjára meg vasárnapra hatalmas zarándoktömegek gyűltek egybe Máriaradnán, a bánási kegyhelyen. Ez egyúttal a magyar s a szláv hívek egyházmegyei zarándoklata is volt, a szentív alkalmával. Az ünnepnapon vagy kilencven községből érkeztek zarándokcsapatok, gyalogszerrrel, vonaton, autón, autóbusszon. Bánási-

giakon kívül igen sok erdélyi zarándok jött, Nagyváradról és Szatmárról is, de még Bukovinából is Istensegít és Dornesti községekből, jöttek Petrozsény vidékéről, aztán a bánási bolgárok és egyéb katolikus szlávok procesziói, végül Magyarországból és Jugoszláviából. Csak csütörtökön és pénteken 18 ezeren áldoztak. Az ünnepnapon mintegy huszonötezer zarándok volt együtt, akik előző este nagy gyertyás körmeneten vettek részt, amelyet Pacha Ágoston dr. megyéspüspök vezetett. Szentbeszédet mondott Petrovics Emil nagyszentmiklósi apátplébános. A jugoszláv zarándokokat Brenner Frigyes pápai protomotárius, nagykikindai plébános vezette a kegyhelyre. Az ünnepet megelőző napon szakadatlan, az ünnepen éjjeli egy órától kezdve folyt a gyóntatás. A kegytemplomban a püspöki nagymisé Pacha dr. megyéspüspök mondotta, az ünnepi beszédet dr. P. Vitéz Berárd radnai ferencendi házfőnök. A Lourdesi-kápolmánál egyidejűleg Magyary Pál prelátus, püspöki helynök, Szent Ferenc dombján Olajos József apátkanonok mondott nagymisé, de volt még vagy tizenöt tábori mise. A bolgár ünnepi beszédet Havlik Vencel vingai plébános, a krassóven beszédet Kákos Sándor lupái plébános mondotta. A temesváriak gyalogos zarándoklata, amelyet Ujváry Lőrinc belvárosi káplán vezetett, vasárnap este tért vissza Temesvárra. Ünnepi processzióval fogadták őket; az utóbbit Kayser Lajos prelátskanonok vezette.

FIGYELEM! MEGJELENT!

DSIDA JENO:

MAGYAR KARAVÁN ITÁLIÁN KERESZTÜL

Az „Erdélyi Lapok” társasutazása résztvevőinek különösen kedves meglepetés. A helyszíni felvételekkel gazdagon illusztrált könyv ára 75 lei.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál,

és őszintén közvetített érdekében a bécsi udvarnál. Az udvar azonban akkor már Thökölytől nem tartott, Bécsből való távolmaradását nem méltányolta és sorsára hagyta.

Az ostromolt Bécsnek volt mindene. 262 különböző nagyságú ágyuja, löszere, két löpormalmal, 100.000 q lisztje, 169.000 akó bora; csak pénz nem volt zsoldfizetésre és egyebekre. Bécsújhegy püspöke, a magyar kamara elnöke, a gyászos emlékü Kollonics Lipót (aki Bécsben a tábori kórház ügyeit látta el) ezen úgy segített, hogy lefoglalta „kölesönbe” az esztergomi érsekprimás közel félmillió forintnyi pénzét és értékeit. A győri püspöknek, Széchenyi Györgynek is Bécsben volt elhelyezve 61.000 forintja. Kollonics ezt is felhasználta. A nehéz napokat átélő Bécsnek a pénzzavarát tehát magyarok pénzével szüntették meg. A parancsnokok között volt a vitéz Serényi János gróf, a szatmári ezred parancsnoka, aki éppen szabadságát töltötte a császári városban. A polgárok között Liebenberg után a legtevékenyebb volt Fockhy Dániel, később Bécs város polgármestere. Származásáról a forrásmunkák nem tesznek említést, de neve után magyar eredetűre következtethetünk.

Egykori feljegyzések szerint 100.000 lövedék hullott a városra. Noha az ostromló had minden erejét egy helyre, a Burg-bástya és Löbel-bástya közötti védőfalra koncentrált, csak szept. 4-én tudta ennek előbástyáját (a rayelint) elfoglalni. Akkor már 30.000 embert vesztett, mert a táborban időközben a járvá-

nyos betegségek is nagy veszteséget okoztak. Nem volt ment ettől a város sem, amelynek ágyúi kezdtek hasznavehetetlenné válni, védői pedig már a kimerültség végső fokára jutottak.

Lotharingitai Károly hadai azonban mind jobban és jobban gyarapodtak. Megjöttek a bajorok és szászok. A gyülekezőkhöz frank és sváb csapatok is csatlakoztak. Addig azonban támadásra még sem merték magukat elhatározni, míg a vitéz Sobiesky táborukban nem volt. Ezzel 17.000 lovassal és 10.000-nyi gyalogossal növekedett a számuk. A Bécsét környező hegyeket Kara Musztafa elmulasztotta idejében megszállani, így a szövetségesek a legnehezebb akadályokon ájtutottak. 70.000 ember ereszkedett le a Bécsi-erdő, Kahlenberg és Leopoldberg mögül. Kara Musztafa mulasztását tetézte még azzal, hogy 30.000 janicsárját a bástyafalak előtt hagyta és így seregét megosztotta. Sorsa Bécs előtt beteljesedett.

A megvert sereg mindent maga mögött hagyott, futott Győr—Esztergom—Buda irányában. Bécs megmenekült! A félhold fénye elhalványult és ha Konstantinápolyig a szövetségesek nem is jutottak el, a török nagyhatalom végérvényesen a hanyatlás útjára jutott. Magyarország felszabadításának a munkája pedig megindult... E világraszóló események tehát nem közömbösek a magyaroknak és felidézésük érdemes mindazoknak, akik becsülni tudják a múltat és annak hőseit.

Mesterházy Jenő.

Magyar színészet Désen

Jódy Károly színigazgató kitűnő együttest szerződített. 1933—34. színiszezonját szerdán, szeptember 13-án kezdi meg Désen a Kék lámpás c. operettel.

Szerda: Megnyitó előadás. Köszegi Margit énekes primadonna, Köszegi Dusa, Szabó Mancsi, Mayer Kató szubrettek, Beck Rózi komikáné, Borovszki Oszkár, Jódy Károly, Bárony Imre, bonviván, Lukács Ede, Tompa Laci táncoskomikus, Hegedüs Miklós buffó, Grabán Ilona, Nagy Ilonka, Kemény Juci, Kristóff Edit, Simon László, Gaál Jenő felléptével: **Kék lámpás**, operette.

Csütörtök: **Forgószél**, színmű.
Péntek: **Zsákbamacska**, operette.
Szombat: **Kadétszereltem**, Délután: **Timosa**.
Vasárnap délután 3 órakor: **Angyal vittem feleségül**. Délután 6 órakor: **Ófelsége frakkja**, operette, Köszegi Margit, Dusa Manyi, Borovszki felléptével. Este 9 órakor: **Ófelsége frakkja**.

Hétfő: **Kék lámpás**.
Kedden: **Tisztelet a kivételnek**, vigjáték.
Szerda: **Bojond óra**, operette.
Csütörtök: **Tessék beszélni**, operette.
Péntek: **Kadétszereltem**.
Szombat: **Egy csók és más semmi**, operette.
Vasárnap: **Tánc a boldogságért**.

Az osztrák főváros a katolikus világgyűlés ragyogásában

A romániai németek fölvonulása a küldöttségek között

— Az Erdélyi Lapok tudósítója a szombati első gyűlésnapról —

(Bécs.) Nem tudom más hogy van a nagy városokkal, de én azokat is megszemélyesítem mint az embereket. Nincs két egyforma város, amint nincs két egyforma ember. Ismerék arisztokratikusan gögös kis városokat, de épolyan pongyola fővárosokat is. Amint a csupa szív-lélek ember magánviseli karakterét, ha rongyokban jár, avagy bársonyban, úgy a város is, ha kőpalotái között járunk, avagy kunyhói között, megtartja a jellegzetességét. Bécs a természetes kedély városa s ez teszi a legbájosabb városok egyikévé. S ha vesztett is az utóbbi évtized alatt sarmjából, azért nem tudta semmi kivételtetni alapkarakteréből. Ma azonban Bécsét a régi formájában láttam viszont. Ausztria népe felvonult a nagy katolikus manifesztációra és ismét rányomta karakterét az utóbbi időkben deformált Bécsre. Pazar zászlódísz, számbaveendő, itt-ott óriási tömegek s mégis kitűnően organizált rend. Csupa testvéri szeretet a szemekben és robbanó kedély a könnyen meginduló diskurzusban. Csak a templomok előtt csendesedik el ez a derű és változik át spontán áhítatba, amilyent csak bécsi lélek tud alázatos lelkületével az Urnak nyújtani.

A Stefans Dom új megvilágított belső köntösében szórja fényét az áhítatos tömegekre. S talán éppen ez a baj, hogy szórja s ezért mondható a belső világítási effektus elhibázottnak. Az ő jubileumi karaktere, ellenszenvesen rázza le magáról a modern fényt. Nem issza magába, mint a gyertya pislákoló melegét. De azért gyönyörű volt az Urnak segítségül hívása a szívből fakadó és a gotikus boltívek levegőjével egybeélelkező népének.

Érkezik a pápa külön követője.

Uralkodóváras volt Kisasszony napjának délutánja. A pápa legátusa érkezett. A szokásos külső fény. Ércbe öntött díszszázad, először az összeomlás óta a régi monarchia uniformisa és fénye. Büszkén nézték a jó öreg osztrákok szikla merevséggel álló fiaikat. Sablonos köszöntés, üdvözlés, csak az utca népe, amely megint a maga régi tradíciókban gyökerező hangtalan, szóttlan tiszteletével köszönti az Egyház fejének képviselőjét az embertömegtől feketéllő hosszú útvonalon.

Az első impozáns megnyilvánulása az élő hitnek este a Kereszt szimbóluma elé gyűjtötte az emberek tizezreit. Beláthatatlan tömeg a Karls Kirche előtt. Homlokzatán nagy fénylő kereszt. Szemben az emelvényen egy zászlóerdő és mindenütt fennakadás nélküli rend. A német nép és törzsek hódolata volt ez a szent Kereszt előtt. Egyenként jöttek zászlókkal és pazarul változatos nemzeti viseletükben a egyes küldöttségek, pár szóval kifejezve hódolatukat a világot megváltó szent szimbólum iránt. Kitűnően elhelyezett megafonok tettek minden szót hallhatóvá. A betűrendnek véletlen összejátszása hozta magával, hogy az első három hódoló volt a bukovinai németek román zászló alatt, azután a bánsági svábok és utána a burgenlandi németek. Megható volt az a hitvalló keresztény öntudat, amely minden egyes küldöttség vezető szavaiból kicsendült, de a katekizochon ájtatos levegőbe egy pillanatra besurrant a néma dac, amikor Innitzer bíboros, aki az egyes küldöttségeket névleg szólította, hangos szóval a távolba kiáltotta:

— És most szólítom mindazokat a testvéreket, akik szívesen jöttek volna és nem jöhettek, akik azonban lélekben itt vannak.

A néma csendben mindenki tudta, hogy kiknek a lelkét, szellemét idézte az ünnep szentelt hangulatába a bécsiek nagyszerű bíboros-érseke. Az ünnepi köszöntések közben

megérkezett a pápa követője, akinek jelenlétében felolvasták a latin nyelven megszerkesztett pápai brevét. Csodálatos az a tiszteletteljes néma csend, amely uralkodott a hosszú bréve felolvasása alatt s mielőtt érkezett és távozott a pápa követője. Magyaroknál, olaszoknál az már elképzelhetetlen lett volna. Micsoda éljenzés tört volna ki a pápa követőének megpillantásakor.

Semmi sem zavarta az ájtatos hangulatot s a magas paloták tetejének peremén lassan emelkedve megjelenik a hold, amely széles e világon előtti most szelíd fényét. Beragyogja egyszerre a szentföld nagy tragédiájának szent helyét az üdvözítő kereszt nyomával, a római kolosszeum estéknént ragyogó villanykeresztjét, a bécsi fénylő keresztet, amely alatt megszámlálhatatlan tömegek állanak, az erdélyi tájak kis falusi tornyainak a keresztjét és annyi milliónyi keresztény szívét és lelkét, amelyet átfogott a szentkereszt fénylő két karja. Joggal mondhatta a bíboros, hogy köszöntöm a luxemburgiakat, a hollandiakat, lengyeleket, magyarokat, olaszokat, franciákat s tengerentúliakat, akiket egy örömezzet fog át, a szent kereszt áldásának üdvözlőző boldogsága.

Vér és lélek küzdelme a kereszt előtt.

Szombat kora reggel van s mégis zsufolva a Stefans Dom. A bécsi pápai nuncius misézt az oroszországi üldözöttekért. A kórusról néztem a bevonulást és egyik közismert olasz opera felvonásvége jutott eszembe, amikor az alabárdosok között bevonuló követet láttam, mielőtt a dóm kolosszus orgonája dübörgött és a nép kivétel nélkül porbahullva fogadta a pápa követőének áldását. Az istentisztelet végén gyönyörű imádság hangzott el az üldözött oroszokért és az együttérző hitnek szimbóluma falatfeszítően harsogott a „Hiszek egy Istenben”.

Délután napsütéses időben zajlott le az első nyilvános ülés a 40.000 nézőt befogadó stadionban. A nagy római cirkuszjátékok színessége és mozgalmassága jutott eszembe a nagy körarénában a porond körül. Itt is harc izgalma, küzdelem kilátása, ugyanazért a kereszt előtt. A kereszt minden idők emberétől megkívánja a martiriumot, vagy vérral vagy lélekben. A pódium színes képében a bíbor, viola, aranyos uniformisok naptól megsütött szinpompája. De nem kevésbé pompás a stadion képe a festői viseletek és különböző alakulatok uniformisainak tarkaságában. Az

osztrák köztársaság elnöke, a kancellár, a miniszterek teljes számmal. A sok püspök között is feltűnik Mailáth püspök, aki körül állandóan külön udvar volt látható.

Az egész ünnepség kiemelkedő pontja volt Dollfuss kancellár példátlanul hitvalló beszéde. Még egy szívbemarkoló momentuma volt ennek a díszgyűlésnek. A hanyatlóban levő nap verőfénye vonta be az aréna porondját. Az alkonyatnak ebben a hangulatában fejezte be a kultuszminiszter az ő ünnepi beszédét Krisztusról és a nyugati kulturáról. Krisztus uralmának szükségességét, mint a nyugati kultúra védőbástyáját állította a modern ember szeméi elé. A beszéd érzeit jellemzően foglalta össze a végső mondat, amely így szólt:

— Nem fejezhetjük be ezt alkonyi órák hangulatában méltóbban ezt az ünnepséget, mint amikor azt mondjuk: Mi Atyánk Isten... jöjjön el a Te országod...

Es zúgó tengerként morajlott a meghatóttág könnyhullásának a néma tengere, míg hangosan egy másik tengerként zúgott a legszentebb imádság, az Ur imádsága.

Bánáss László dr.

A magyarok érkezése.

(Bécs.) Szombaton érkezett meg Magyarország hercegprímása, Serédi Jusztinián bíbornok, akit az állami és egyházi hatóságok együttesen igen nagy tisztelettel fogadtak. A Celldömölkéről érkező különvonatot Bécsben Miklós osztrák köztársasági elnök képviselője fogadta s a fogadásra megjelent Innitzer bécsi bíbornok és a bécsi magyar követség. Serédi hercegprímást az udvari várótermen keresztül vezették kocsijához. A váróterem előtti téren díszszázad tisztegett az egyházfejedelemnek.

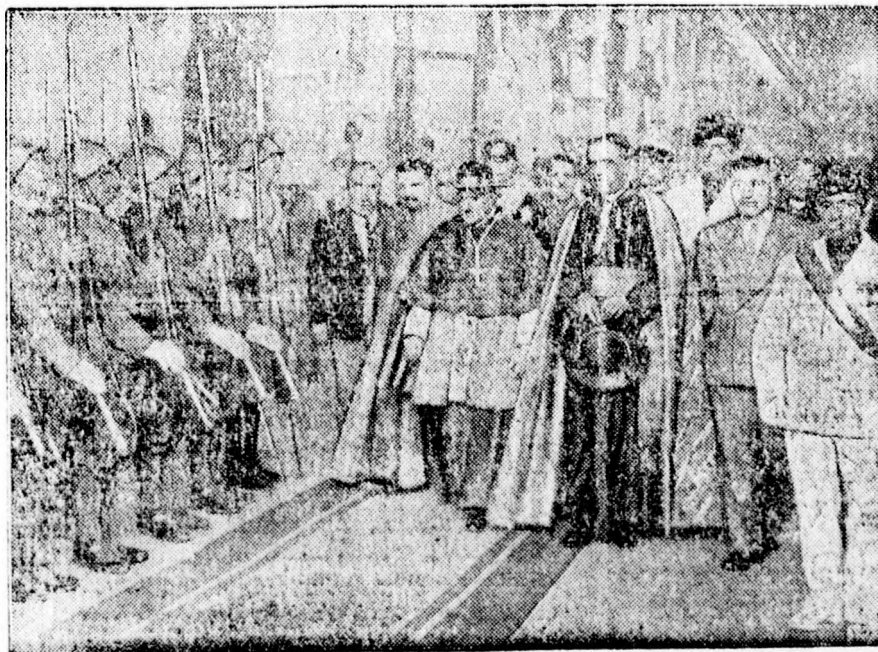
Másik különvonattal érkeztek a magyarországi zarándokok, akiket szintén Innitzer fogadott. Kunschag volt miniszter, a keresztény szakszervezetek elnöke beszéddel üdvözölte őket.

Gyermekek és férfiak hódoló körmenete.

(Bécs.) Szombaton megragadó volt még a gyermekek hódoló felvonulása a Károly téren délután két órakor. Ezután volt az az első nagygyűlés, amely külön tudósítónk is a fentiekben beszámolt. Külön gyűlés volt aztán a zeneegylet nagytermében este hat órakor a katolikus munkásszervezeteknek. Ez alkalommal két beszéd volt; egyik a kereszténységről; mint a munkásmozgalmak forrásáról szólt; a másik a német munkásnak a keresztény népközösségben való hivatását fejtegette.

Este 8 órától 10 óráig volt a férfiak és legények óriási eukarisztikus körmenete, amelyen hetvenezernyi volt a résztvevő. A körmenet a Szent István templomból a Kärntnerstrassen és Ringen át a fogadalmi templomig vezetett. Valósággal megrendítő volt ennek a felvonulásnak az estből való óriási kiragyogása. Tudósítónk jelenti, hogy erről a főszegecs lelki élményről holnap külön beszámolója érkezik.

(Tudósításunk folytatása a 7-ik oldalon).

La Fontaine kardinális pápai legátus elindulása a bécsi katolikus világgyűlésre

A római főállomáson La Fontaine kardinális, velencei patriarcha elhalad a tiszteletére kirendelt század előtt. A bécsi katolikus világgyűlésen a pápa személyét képviseli.

Kinullázták a magyarságot a székelyföldi munkakamaránál

Marosvásárhelyen D. Joanitzescu miniszter előtt Ferenczy képviselő beigazolta, hogy teljesen hazug jelentésekkel bocsátják el a magyar tisztviselőket

Frappáns nyelvvizsga Joanitzescu miniszter előtt Csizsár Lajos feltárta az iparosság sérelmeit

Marosvásárhely. Saját tud. D. R. Joanitzescu munkakamari miniszter vasárnap délelőtt 11 órakor Marosvásárhelyre érkezett. Az állomáson dr. Vescan János vármegyei prefektus fogadta, ahonnan a városházára hajtottak, ahol dr. Pantea János polgármester üdvözölte a minisztert és kérte, hogy tegyen meg minden lehetőt a Marosvásárhelyen és végig a Maros völgyében elárvult ipartelepek érdekében, hogy azok üzemüket, bár részben folytathassák. Dr. Pantea polgármester kérésére válaszul kijelentette a miniszter, a maga részéről mindent elkövet, hogy a munkanélküliséget enyhítse, de ez rajta kívülálló okokból vajmi kis mértékben lesz lehetséges, mert az állam szegény, támogatást semmilyen mértékben nem nyújthat. Ajánlja a legmesszebbmenő takarékoskosságot, igények redukálását úgy az egyesnek, mint a vállalatoknak.

Ezek után a miniszter a marosmegyei munkakamara diszközgyűlésére ment, amelyet a miniszterlátogatás alkalmából hívtak össze a városháza dísztermébe. Itt a miniszter kivette az esküt a munkabírók tagjaitól, hivatalába iktatta dr. Pop Rémus munkakamari főtitkárt, akit dr. Nánassy Jánossal szemben választottak meg. Ezzel betetőzést nyert az az igazságtalan és kisebbségeket minden vonalon elnyomó tendencia, amelynek eredménye, hogy az egyetlen székelyföldi munkakamara, amely három székely vármegye iparosságának érdekeit volna hivatva istápolni, sem elnökönek, sem szakosztályi elnököknek, sem főtitkárnak, de még csak tisztviselőnek, könyvelőnek, sőt hivatalosolgójának a személyében sem kisebbségi, amennyiben semmiféle állásra egyetlen kisebbségit meg nem választottak, ki nem neveztek.

Ebben az elkeseredett hangulatban dr. Ferenczy Zsigmond marosmegyei képviselő állott a miniszter elé:

— Ismerje meg a miniszter úr — mondta — a Székelyföld panaszát. Ime, itt áll a miniszter úr előtt két magyar leépített betegséggel küzdő tisztviselő. Az egyiket Török Frigyesnek hívják, 20 évi szolgálata van, a másik Kiss Sándor 17 évi szolgálattal Mindkettőjüket azon a címen bocsátották el, hogy nem tudnak románul, nem ismerik az államnyelvet. Kérem a miniszter urat, beszéljen velük, tudnak románul! Vizsgáztassa meg őket itt, a nagy nyilvánosság előtt!

Dr. Ferenczy frappirozó beszédére a miniszter kérdéseket intézett a két elbocsátott tisztviselőhöz, akik hangosan a közgyűlés színe

előtt vizsgát tettek a román nyelvből — kitűnő eredménnyel. Erre a miniszter utasította a betegséggel küzdő igazgatóját, hogy a két tisztviselőt állítsa szolgálatba addig is, amíg a minisztérium irányítási irásos rendelete megérkezik. Egyben utasította a kíséretében levő vezérfelügyelőt, hogy miután ő, a miniszter vizsgálta le a román nyelvből a két elbocsátott tisztviselőt és miután azok tudják kifogástalanul az állam nyelvét, elbocsátásuk hatályon kívül helyezendő.

A székely szülők harca a gyermekekért

Ósszékely családokat románoknak minősítenek. A szabad iskolaválasztások joga a valóságban

Csikszereda. Saját tud. Szeptember tizedikével lezárult az iskolai beiratások határideje. Már az eddigi jelentésekből meg lehet állapítani, hogy ennek a tanévnek az elején is dühög a névelmezés, fenyegetőzés, elbűjás, terror és mind az a trükk, amelyet a székely gyermekeknek állami iskolába való fogdosására kitermelt az állami iskolapolitika. Készségszerűen szülők futkosnak már egy hét óta, a legnagyobb munkaidőben, hogy otthon kapják az állami iskolai igazgatót az ügynevezett „dovadá” aláírására. Ritkán van otthon az igazgató s ha otthon van is, igen gyakran elbűjök. Vagy fenyegetőzik, ígér fűt-fát, a káknán is csomót keres, teljes szabadkézzel dönt többszázéves székely családok nemzetiségéről, kéréseket, bélyegeket, lehetetlen okmányokat követel, egyszóval minden erejével azon dolgozik, hogy a katolikus székely gyermekek fajúkat elnemzelenítők iskolába kerüljenek. Nincsenek lelkiismereti szempontok. A kiadott titkos rendelkezések bástyája mögé vonulva a legnagyobb törvénytelenességgel csúfolják meg a szabad iskola választásának törvényben biztosított jogát.

Gyergyóújfaluban nem irta alá az állami iskolai igazgató az igazolványokat a Bálint, Deák, Molnár, Balla, Szöcs, Hunyady, Laczkó, Oláh nevű gyermekeknek, azt állítván, hogy azok románok és így csak az államiba írathatók be.

Kozmáson a régi székely Lestyán családok, Mindszenten a Szöcs és Sorbán színtiszta katolikus családokat tartja románoknak s ennél fogva nem engedi a hitvallásos iskolába az állami igazgatótanító.

Még súlyosabb az esete Borcsa Gergely csikszeredai katolikus főgimnáziumi tanárnak. Rőla is azt állítja, hogy román származású, jóllehet tavaly előtt már eredeti ősrégi okmányokkal igazolta székely nemességét első iskolakötelezett gyermeke beiratásánál, erre a miniszter engedélyezte a hitvallásos iskolába való felvételt. Második gyermeke beiratásánál most újból megismétlődött ez a kálváriája. Borcsa tanárnak ismét elő kellett vennie családai iratait, amelyek közül az egyik 1728-ból való okmányának már az első sorai megállapítják a székely nemességet, mondván: „Mi közdiszéki szentléleki Borcsa András nemes közdiszéki hűtős „lófő” asszesztora stb.”, de ennek ellenére sem írták alá az igazolványát. András Ádám kozmási útkaparának. Bándi Balázs telefonfelvigyázónak azért tagadták meg a „dovadá” aláírását, mert „állami” tiszt-

viselő. Arról meg hallani sem akarnak az állami tanügyi hatóságok, hogy az eddig állami iskolát látogatott gyermekeket szülők minden jogos kívánságára a hitvallásos iskolába engedjék át, pedig az iskolatörvény erre kifejezetten rendelkezéseket tartalmaz.

Megható látni a székely szülők ragaszkodását hitvallásos iskoláihoz. Hajlandók gorbomaságot tűrni, munkaidőt veszíteni, anyagi áldozatot hozni, csak hogy gyermekük katolikus iskolába kerüljön. A felekezeti iskolai tanítók jóformán semmit sem tudnak tenni az állami iskolai tanítókkal szemben.

A Népek Szövetsége csak azért nem tűzte tárgyalásra az ezirányú panaszokat, mert a román kormány megnyugtató kijelentéseket tett, hogy nem akadályozza meg a kisebbségek szabad iskoláztatását. De, amint látszik, a legnagyobb terror elnézésével próbálkozik tovább az elrománosítással, ami azonban a székely őserőn és fajszereteten mégis fel fog borulni.

Dr. Ferenczy Zsigmond fellépése és a jelenet rendkívüli hatást váltott ki a hallgatókban.

Az iparosság sérelmei.

Ezek után Csizsár Lajos, az iparosság szónoka kérte a minisztert, hogy az ipari kontárság elharapódzásának megakadályozására szervezzen munkakamari kerületenként ipari rendőrséget. Egyben átadott a miniszternek egy memorandumot, amelyben kéri: 1. a kisiparosság igazságos megadóztatását; 2. azonnali betiltását mindenféle közüzemnek, hatósági műhelynek, kivéve azokat a szociális nagy ellátó üzemeket, mint víz, világítás, csatorna és szállítási közlekedés; 3. minden rezsimunkának ellátását közületek részére, csak abban az esetben, ha törvényes árlejtésen iparos pályázó nem akad. 4. A kisiparosra kötelezővé tett komplikált könyvvezetés teljes elajtése, mert arra a kisiparosnak sem szüksége, sem ideje, sem képessége nincs. Stb.

A miniszter a memorandumban foglaltakat tanulmány tárgyává fogja tenni, — amint megígérte — és a szükségnek megfelelően fog intézkedni. A diszközgyűlés után bankett volt, majd délután meglátogatta a miniszter a várhegyi tudószanatóriumot és onnan tovább utazott Szászrégenbe.

Zuhan az arany ára

Nagy arany szállítvány Anglia részére

Londonból jelentik: Az arany piacon az árak erős süllyedésben vannak. Az egységárak a szombatiakhoz képest 1 shilling 8 1/2 pennivel, uncianként 129 shilling 2 1/2 pennire estek. A jelentékeny árzuhanás nagy meglepetést keltett s tőzsdei körökben a nem várt jelenséget átmeneti jellegűnek tartják.

Az arany piac további ujdonsága, hogy — szintén londoni jelentés szerint — Kobe japán kikötőben nagymennyiségű aranyrudat hajóztak be angol számlára. A „Harune Maru” nevű japán gőzessel a japán kormány félmillió font értékű aranyat küld Angliának, esedékessé vált fizetési kötelezettségeinek rendezésére.

MIT REJT A JÖVŐ?
Kafols Maria élete és jóvendülése.

G. L. BOUE után franciából fordítva
Ara füzve 27 lei és portó.
Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

Keresztény műveltség könyvtára:

BANGHA: A jezsuita rend és ellenségei. Füzve 70, kötve — 120 lei
MULLER: A római index. Füzve 60, kötve — 95 lei
P. OLASZ S. J.: Világproblémák. Füzve 45, kötve — 70 lei
VECSEY: A legújabb kor egyház-története. Füzve 90, kötve — 130 lei
BANGHA: Jellemrajzok a kath. egyház életéből. Füzve 90, kötve 130 lei

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

hogy egy nemtámad elhomályos emléke. V politikai a hogy még rodin, a százéves f mek, bár csellón és nem volt hány évig államtaná a nisznijszeneszerző foglalkozni részben p kifejlődött s mindjelen zenei élet csoportján legnagyobb szorgoskijaj. Borobokat írt, ceg”. Le „Vázlat e nikus kö szionisztikus táj lyenként kórusokb erejű szin Európa v zenének l s a mi L füzte. 188

Időjár jelentése órára: A jelhőssédés

Magyar jelentik: útjukon v XI. Pius hozzájuk.

— Sz magyar d Szentatya gyermeke István leg ját a Sze Szent Pé vigyének den magy nemes ha XI. P tett a m lyogva tá

Vend szusa Na déglősök, kedden r resszusok pig tart. zóme me csora Cz Katolikus

Negy A lengye orosz diá tek meg

HIREK

Központi szerkesztőség:
Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol II. 5
Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Claj, Piața Unirii 13. — Telefon 502.

Borodin születése

1833 szeptember 12

Szászesztendővel ezelőtt, amikor Borodin Alexander Porfirievics, a szentpétervári főúri családban született, aligha gondolt valaki arra, hogy egy évszázad múlva az orosz-orosz megnevezésű egyezmény jelentősége mellett elhomályosulhat egy nagy orosz zeneszerző emléke. Valószínű ugyanis, hogy csak a mai politikai atmoszféra lehet egyedüli oka annak, hogy még a zenei világ is megfedkezett Borodin, a nagy orosz zeneszerző születésének százéves fordulójáról. Nem volt esodagyermek, bár jól játszott ifjúkorában is fuvolán, csellón és zongorán, de orvosnak készült s nem voltak különösebb zenei ambíciói. Néhány évig katonarvos is volt Péterváron s az államtanácsosi címet is megkapta. Balakirev, a nizzsijnovgorodi származású igen tehetséges zeneszerző ösztönzésére kezdett komolyabban foglalkozni a zenével s részben önműveléssel, részben pedig Balakirev veetésével rohamosan kifejlődött Borodinban a nagy zenei tehetség s mindjobban bekapcsolódott a fejlődő orosz zenei életbe. Vezető tagja lett a híres „ötök csoportjának”, amelynek az orosz zene akkor legnagyobb művészei: Balakirev, Cui, Muszorgszkij és Rimszki-Korszakov voltak a tagjai. Borodin túlnyomórészt zenekari darabokat írt, de van egy operája is, az „Igor herceg”. Legjobb és legeredetibb munkája a „Vázlat egy középkori steppéről” c. szimfonikus kölleménye, amely újszerűen, impreszionisztikus stílussal adja vissza egy egzotikus táj hangulatvilágát. Az Igor herceg helyenként elbűvölő szépségű, friss melódiája, a kórusokban és a táncjelenetekben hatalmas erejű szinpadai kompozíció, amely Nyugat-Európa városait is sikerrel járta be. Az orosz zenének Borodin ritka képességű művésze volt s a mi Liszt Ferencünkhöz is meglehetősen barátság tűzte. 1887-ben halt meg Szentpéterváron.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint várható időjárás a következő 24 órára: A szép idő tovább tart, legfeljebb gyenge felhősödés várható.

Magyar iskolás fiúk a pápa előtt. Rómából jelentik: A magyar realiskolások olaszországi útjukon vasárnap kihallgatáson jelentek meg XI. Pius pápánál, aki félórás beszédet intézett hozzájuk.

— Szeretettel üdvözöllek benneteket ifjú magyar diákok — mondotta többek között a Szentatya — akik úgy jöttetek hozzám, mint gyermekek atyjukhoz. Esményképeket Szent István legyen, aki 900 év előtt felajánlotta hazáját a Szent Szűznek. Azt az áldást, amelyet itt, Szent Péter sirja felett kérek rátok az Istentől, vigyétek magatokkal hozzátartozóitoknak, minden magyar honfitársotoknak, de elsősorban a nemes hazátoknak, a dicső Magyarországnak!

XI. Pius pápa szavai befejeztével búcsút intett a magyar fiuknak és barátságosan mosolyogva távozott.

Vendéglősök, kávéosok, cukrázók kongresszusa Nagyváradon. Az erdélyi és bánági vendéglősök, kávéosok, cukrázók és italmérők ma kedden reggel 10 órakor tartják országos kongresszusokat Nagyváradon. A kongresszus két napig tart. Hétfőn délben a kongresszus tagjainak zöme megérkezett. Kedden este nagy társas vacsora Czipóth Ferenc kitűnő vendéglőjében a Katolikus Körben.

Négy diákot lelőttek a szovjet-granicsárok. A lengyel-orosz határon a szovjet határőrök négy orosz diákot agyonlőttek, akik Minszkból szöktek meg és át akartak jutni Lengyelországba.

Hármas halálos szerencsétlenség az olaszországi nemzetközi automobil-versenyen

Rómából jelentik: A monzai nagy díjért rendezett nemzetközi automobil versenyen megrendítő szerencsétlenség történt. A versenyen egymásután haladt Campari és Borzachini autója. Campari 150 kilométeres sebességgel vezetett. Az őrtől iramban a körpályán egyik kanyarulatnál kocsija felborult. Az utána száguldo Borzachini kénytelen volt hirtelen fékezni és kocsija a levegőbe repült, felfordult. Campari azonnal szörnyethalt, Borzachini még élt, amikor a kórházba vitték, de rövidesen ő is kiszenvedett. A következő kocsit Castel Borgo vezette. Természetesen ne-

ki is fékeznie kellett, kocsija föl is borult, de ő maga csak könnyebb sérülést szenvedett.

A két haláleset ellenére folytatták a versenyt. Az utolsó futam közepéig nem történt újabb baj. De amikor a lengyel Csajkovszky, aki 181 km. 55 m. óra átlaggal vezetett, az előbbi szerencsétlenség színhelyére ért, kocsija ugyanazon a helyen felfordult és azonnal lángbaborult. Csajkovszky szörnyethalt. A három versenyző tragédiája most már elég volt ahhoz, hogy a versenyt felfüggeszék. Hivatalos eredményt nem is hirdettek.

Ünnepi mise a császár várkertben kétszázézer résztvevővel.

(Tudósításunk eleje az 5-ik oldalon).

Vasárnap délelőtt a schönbrunni várkertben volt az ünnepi szentmise, amelyet maga a pápai legátus, La Fontaine bíboros mondott nagy fényességű segédlettel. Az ünnepi szentbeszédet Innitzer Tivadár bécsi bíbornok-érsek tartotta. Kétszázézer ember hallgatta végig az ünnepi istentiszteletet, amelynek lefolyásakor La Fontaine bíboros latinnyelvű beszéddel szólott a közönséghez. A szentmisén jelen volt Miklas szövetségi elnök, Dollfuss kancellár és a kormány minden tagja, továbbá az egész diplomáciai testület.

Egy orvos tragédiája. Budapestről jelentik: Szkladányi Zoltán 33 éves orvos, aki egyidőben a Szent István kórházban dr. Pólya Tibor sebészprofesszor mellett, majd a Park-szanatoriumban működött, Budapest mellett a Remete-hegyen, magába fecskendezett morfiiummal megmérgezte magát. Egy arra sétáló túrózó akadt rá hullájára s mellette tíz adag morfiium üres fiolájára. A szerencsétlen ember, akinek orvosi körökben igen jó neve volt, zárkózott természetű volt. Különösen a múlt év novemberétől, amikor elvesztette állását és a Váci-utca 58. számú házában nyitott rendelőt. Ezelőtt nyolc nappal feleségül vette a miskolci származású Kemény Klárát, de házasságuk nem volt boldog. A férfi panaszkolta ismerőseinek, hogy komly nézeteltérések vannak közöttük és mint nagy természetbarát csak esti sétáin a budai hegyekben nyer vigasztalást. Még kedden eltűnt, amiről felesége értesítette férje nővérét és Csehszlovákiában lakó fivereit, de amire megérkeztek, az orvos már halott volt. A főkapitányság kihallgatta a fiatal özvegyet, aki csukló zokogás között, azt vallotta, hogy csak nyolc nap előtt esküdtek. Férje, amióta elvesztette állását, a legnagyobb szükséggel küzdött, a rendelő nem ment s ez felőrölte idegeit. Még kifizették a házbért, aztán férje eltűnt. Itt olyan fuldokló zokogás fogta el az asszonyt, hogy a kihallgatást félbe kellett hagyni.

Zürichi zárlat. Párizs 20.25, London 16.58, Newyork 365.50, Brüsszel 72.17 fél, Milánó 27.27, Madrid 43.20, Amszterdam 208.70, Berlin 123.35, Bécs 72.88 fél (57.45), Prága 15.33, Varsó 57.90, Belgrád 700, Bukarest 308.

Egyszerű és művészi

márvány és gránit síremlékek,

valamint mindennemű egyházi szobrász és iparművészeti munkákat mélyen lezállított gyári árakban ajánl

Tunner Kőipari R.-T. Timișoara

III. Bulev. Carol I. No. 4. (Hunyadi-út.)
II. Str. 3. August No. 22. (Andrássy-út.)
Telefon: 13-77.

Halálozás. Szatmáron Rónai István áldozópap, ny. esperes-plébános, áldott életének 66-ik, áldozópapságának 44-ik évében, csütörtökön este 8 órakor váratlanul meghalt. Szombaton délután temették el nagy részvét mellett. Kiterjedt rokonság, unokaöccse és neveltánya gyászolja.

Páter László trombólistát kapott. Temesvár. Saját tud. A helyi sajtóban végigfutott a hír, hogy Páter László, a katolikus munkásság lelkes apostola súlyosan megbetegedett. Ez a hír, sajnos, megfelel a valóságnak, mégpedig oly értelemben, hogy állapota könnyen veszélyessé válhatik, mert trombólistát kapott. Aki látta Páter Lászlót a katolikus nagygyűlésen, a maga lelkes lendületével, tetterejével s beszélni hallotta, tán el sem tudná képzelni, hogy ez így legyen. Időnként erős fájdalmat érzett a lábában s egy helyen kis kerek folt keletkezett. S akkor eszébe jutott egy eset: nemrég, a szalvatoriánusok rendháza közelében lakó, erős testalkatu férfi — akit még a harctérről ismert — ilyen bajban úgyszólván hirtelen pusztult el. A nagygyűlésről hazajövet Kolozsváron megvizsgáltatta magát s az orvos már el sem akarta engedni Kolozsvárról Trombólistát állapított meg, amely hirtelen életveszélyessé válhatik. P. László azonban mindenképpen legalább haza akart térni. Orvosi utasításra, kellő óvintézkedések mellett ez meg is történt. Egész uton mozdulatlanul, vízszintes irányban kellett tartania beteg lábát s érdekes, hogy a tulzsufolt vonatban is mindenütt megfelelő helyet engedtek, teljes szívvelésséggel az utasok. Azóta is fekszik s orvosi kezelés alatt áll. Temesvár lakossága élénk figyelemmel kíséri a P. László egészségi állapotáról szóló híreket.

A kolozsvári iparkamara nagykereskedői csoportjának választása. Kolozsvár. Saját tud. Vasárnap délelőtt tartották meg az iparkamara nagykereskedői kategóriájának választását, amely a hivatalos lista győzelmével végződött, 253 szavazattal 76 ellenében. Rendes tagok lettek a következők: Comsa Jonel szenátor, dr. Sebestyén József, Peculea Marius, Hargittay Bertalan, Pascu Valér, dr. Borbély István, dr. Gherman Laurean, Pálffy László, dr. Jacob Adrian, Rózsa Mór, Rosca Nicolae, Szabó Jenő, Andrea Pompeus, Perisch Artur. Póttagok lettek: Demeter Cornél, Adler József, Fodor Viorel, Sándor Samu, Popa Joan, Boros Bernát, Pap Viktor, Deutsch Hermann, Niculescu Mihai, Schusztar Viktor, Blága Emil, Ehrlich Ernő, Daniila Joan és Ausländer Lajos. A vesztes lista jelöltjei a választás eredményét megfellebbezték a Kamarák Szövetségénél.

A száműzött ellenzéki vezérből köztársasági elnök lett Kubában. Havannából jelentik: A kubai forradalmi tanács San-Martin egyetemi tanárt nevezte ki köztársasági elnöknek. San-Martin tagja volt a forradalmi tanácsnak. Az elűzött Machado elnök uralma alatt ellenzéki nézetei miatt el kellett hagynia a szigetet. Az új kubai elnök kijelentette, hogy elismeri Kuba külföldi kötelezettségeit és barátságos magatartást tanúsít az Egyesült Államokkal szemben. Kijelentette továbbá, hogy a katonaság ura a helyzetnek.

Havannából jelentik: San-Martin, Kuba ideiglenes államelnöke letette az esküt az alkotmányra. Politikai körökben az az általános vélemény, hogy a válságnak irányu megoldása általános melegegedésre vezet.

Egészséges család a nemzet erőssége

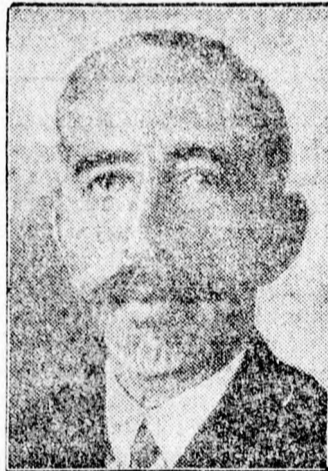
A pennsylvániai Williamsportban lakó Baier C. Róbert farmer feleségével együtt nagyon büszke arra, hogy mind a tizenkét gyermeke életben van és makkegészséges valamennyi. A gyermekek kora két évtől tizenhétig és mindnyájan rendkívül intelligensek és értelmesek.

A Katolikus Nőszövetséghez tartozó leányegyesületek központja ez évben is kiadja a falusi leányegyesületek számára kidolgozott munkanyagot tartalmazó füzeteket minden hónapban. Az első füzet szeptember 15-én jelenik meg, Szent Erzsébet ünnepére alkalmas színdarab melléklettel. A nyolc füzet ára 200 lei, 25 lei postabélyeg előzetes beküldésére az első füzetet posta fordultával küldjük. A füzetek a komoly előadások anyagán kívül, meséket, költeményeket, egyházi és világi énekeket, valamint kézimunka mintákat is tartalmaznak.

*** Figyelmeztetés a beiratkozások alkalmából.** Minden szülő legnagyobb gondja a gyermekek egészsége. Ezt pedig a gyermek csak akkor tudja megőrizni, ha hűlés, felfázás és nátha veszedelmei ellen védelemben részesül. Az már bebizonyított tény, hogy ezek a betegségek főképpen átázott cipők révén támadják meg a szervezetet, ennél fogva elsősorban melegen és szárazon kell tartani a gyerekek lábát. Ezt pedig legjobban Reichard-féle megbízható cipőkkel érheti el. Az iskolában erős iskola-cipő, otthon puha és meleg házicipő, a testgyakorláshoz rugalmas és könnyű tornacipő legjobb módja a hűlés elleni védekezésnek. Tornacipők minden iskola által előírt kivételben Reichard cipőruhában szerezhetők be, Oradea.

Lovastisztú egyenruhában szökött át két szerb katona a magyar határon. Nagykanizsáról jelentik: Szerdán, a késő esti órákban nagy meglepetés érte a letenei magyar határőröket. Két szerb lovassági díszegyenruhába öltözött jugoszláv tiszt jelentkezett, akik kerékpáron, teljes fegyverrel jöttek át a Mura hídján. A magyar határőrök a két tisztet kérésükre bekísérték a nagykanizsai rendőrségre, ahol a szökevények előadták, hogy mindketten egyszerű közlegények, akik az embertelenséget nem tudták elviselni. Mint horvátokat, állandóan ütötték-verték és éhezették őket. Majd az mondták, hogy a jugoszláv katonai hatóságok, bár szolgálati idejüket kitöltötték, egyetlen horvátjuk katonát sem engedték leszerelni, hanem további szolgálatra kényszerítik őket. A továbbiszolgálat elől szökötek meg, mégpedig úgy, hogy tisztú díszegyenruhát szereztek és kerékpáron, a szerb őrség tisztelgése mellett hajtottak át a Mura hídján. A rendőrség őrizetbe vette a katonaszökevényeket.

Visszavonták a feljelentést Braun Zoltán ellen. Megírtuk, hogy a nagyváradai rendőrségen Gonda Vilmos és Schwartz Lajos feljelentést tettek Braun Zoltán, mint álhírlapíró ellen. A feljelentők most feljelentésüket visszavonták, kiderült, hogy családi viszály áll a feljelentés hátterében, valamint az is, hogy Braun, bár az Országos Újságíró Szervezetnek nem tagja, egyik szalontai lapnak munkatársa volt s ebben a minőségében inkompetenciát nem követett el.

Feisal, Irak elhunyt uralkodója

A berni Bellevue hotelben váratlanul meghalt Irak királya, aki szívbaját gyógyította Svájcban.

Rákosi Mátyás kitöltötte büntetését és áttezik Oroszországba. Budapestről jelentik: A „Reggeli Újság” értesülése szerint az igazságügyminiszter saját kérelmére elrendelte Rákosi Mátyás ismert kommunista agitátor szabadlábrahelyezését. Rákosit 1927-ben 8 és félelvi fegyházra ítélték. A szegedi Csillagbörtönbe jól viselte magát s erre hivatkozva kérvényt intézett az igazságügyminiszterhez szabadonbocsátása érdekében. Rákosit, mivel orosz állampolgár, szabadlábrahelyezése után áttezik Oroszországba.

Megjelent az Új Cimborá 15-ik száma. A keresztény magyar gyermekek nagyszerű hetilapja a Szatmáron megjelenő Új Cimborá első évfolyamának 15-ik számát adta ki. F. László Marcella szerkeszti és adja ki a Családszövetségnek ezt a nagyszerű lapját, amely havonta háromszor jelenik meg. A szerkesztő rutinja, rátermettsége látszik meg a kis gyermeklapon, amelynek nem volna szabad hiányoznia egyetlen keresztény magyar családnál sem, ahol kisgyerekek vannak. Mael Ferenc szép verse vezet be a mostani számot, amely után a szerkesztő poetikus írása következik szeptemberről s ugyancsak ő ír egy kedves elbeszélést. Bacsoni János kedves csevegést írt az iskoláról. Ancori és Ténferi, a világhíres léghajósok képekkel illusztrált mókája, Peródi Adélnak Nyár ifjasszony c. friss és érdekes meséje, Benedek Elek és gróf Ráday Gedeon versei, továbbá bélyeggyűjtés, szerkesztői üzenetek és sok kedves apróság egészíti ki a pompásan szerkesztett lapot. A lap megrendelhető Szatmáron P. Bratianu 9. sz. alatt. Előfizetési ára egy évre 200 lei, a Családszövetség tagjainak 160 lei. Egyes szám ára 6 lei.

Felrobbant eséplőgép halálos sebesüléssel. Nagykároly. Saját tud. A magyarországi Tyukod község határában eséplés közben felrobbant Lóvy Béla eséplőgépének kazánja. Nemes Lajos mázsló azonnal meghalt. Bodó Bálint, Zsigmond és Miklós, Bereczky István életveszélyesen megsebesültek.

Elfogták a saajóvámesi gyilkos tettestársát is. Budapestről jelentik: Vasárnapra virradóra a gyilkos Répási József leírása alapján elfogták Horváth Antalt, a saajóvámosi plébános gyilkosság másik tettesét is. Horváth szintén beismerésben van.

Az erdőlopás rettenetes következményel. Kézdivásárhely. Saját tud. Lapunk előbbi számában megírtuk, hogy Onisgor Gergely berecki erdőőr a község Cserés nevű erdejének szélén halva találták. A szerencsétlen embert három fejszeapással ölték meg és ebből nyilvánvalóvá vált, hogy a tett elkövetője csak erdőlo ember lehetett. A nyomozás hamar kiderítette, hogy a szörnyű tett napján Simon Mihály 21 éves fiatal ember járt erdőlni és azonnal ráterelődött a gyánu. Simon letartóztatását egykedvűnyugalommal viselte, tiltakozott a vád ellen és a különböző keresztkérdések se tudták vallomásra bírni. A csendőrség ekkor más módszerhez folyamodott. A fiatal legényt odaállították a boncoló asztal mellé és reggeltől estig nézették vele az orvosok aprólékos munkáját. Estére megtört a legény s bevallotta, hogy tényleg ő a tettes. Délután négy és öt óra között, amikor a megrakott szekérral hazafelé tartott, a Cserés szélén találkozott az erdőőrrel, akivel jóba volt. Először száz leit ígért, majd kettőt, harmat, hogy engedje szabadon a fával, állítása szerint többször egyezkedett már így Onisgorral, de most ez sehogysem sikerült. Az erdőőr elvette a fejszét és a falu felé indult. A legény félve a büntetéstől, kérlelni kezdte s amikor Onisgor ráfogta a fegyvert, sőt löni is akart, de a töltény nem sült el, kikapta kezéből a fejszét és hozzácsújtott. Az ütések halálosak voltak. A hullát egy szakadékba dobta, ahol később megtalálták. Az erdőtolvajból gyilkossá vált legény teljesen megtört a rettenetes bűn súlya alatt. Szép fiatal életét összeroppantotta a mai nyomor, amely erdőlopásra viszi némely helyen a leszegényedett székely népet.

Beduinok támadták meg a jeruzsálemi holland főkonzult. Van Vrieslen jeruzsálemi holland főkonzult egy autókirándulás alkalmával a Holt-tenger közelében öt beduin megtámadta. A főkonzul az utonállók felszólítására nem akart autójával megállni, hanem továbbrobogott, amire a beduinok több lövést adtak le reá. A főkonzult az egyik lövés vállán könnyebben megsebesítette.

Élve befalazott leány csontvázat találtak meg a varsói külügyminiszteriumban. Varsóból jelentik: A lengyel külügyminiszterium egyik helyiségében az ott dolgozó kőművesek egy félreeső szobában, amelyet most átalakítanak, megtaláltak egy fiatal öszeláncolt kezű leány csontvázat. Egy volt cári orosz tiszt, aki jelenleg a lengyel hadügyminiszteriumban teljesít szolgálatot, jelentkezett és elmondotta, hogy Manesgold Klára fiatal diáklány csontváza. A diáklányt még a cári idők idején forradalmi mozgalmakkal gyanúsították és élve befalazták az épület egyik szobájában. A palota akkor a cári titkosrendőrség főhadiszállása volt és amikor a diáklány hozzátartozói érdeklődtek, az orosz hatóságok semmiféle felvilágosítást nem voltak hajlandók adni.

Könyvüjdonság!

**Trochu-Arday Nagy Bálint
Vianney Szent János,
az arsi plébános élete**

A francia akadémia által pályaszoszorozott mű
Ára össze 150 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

**Autótulajdonos urak
figyelmébe!**

**Autófényező és szatler
üzememet Nagyvárad
Körös-u. 25. sz. alá**

helyeztem. Vállalok **DUCO** rendszerű autófényezést a legmodernebb kivitelben, ugyancsak a legújabb megalkotások és butorok **DUCOZASÁT** is vállalom

Piscorán János
autófényező.

**A fehér gólya tájékozódása
vonulás közben**

A gyűrűzési kísérletek eredményei alapján tudjuk, hogy a fehér, vagy házi gólya Dél-Afrikában tölti a telet. Itt telelnek Németországnak azok a gólyái, amelyek a Weser folyótól keletre költöttek, továbbá Dánia, Svédország, Lengyelország, Magyarország és az ezekről délre fekvő országok gólyái. A fészkelő területtől a téli szállásig a magyar gólyák kb. 12.000 kilométeres utat tesznek meg. Tavasszal ugyanazon az úton érkeznek vissza és ugyancsak a gyűrűzési adatok tanúsága szerint a gólyafiókák nagy többsége visszatér a szülőföldjére.

Fölmerül természetesen az a kérdés, hogyan találják oda és vissza? Hogyan tájékozódik a gólya vonulás közben? Vajon ösztönösen odatalál-e a gólya, vagy pedig az utat már több ízben megjárt és tapasztalt öreg vezetnek a fiatal nemzedéket, amely majdan szintén már mint tapasztalatokra támaszkodó öreg madár, továbbítja az út ismeretét a következő nemzedéknek.

Erre nézve most érdekes kísérletet végez a Königsberg közelében levő Rossitten német madárvárta. Kelet-Poroszország egyes gólyafészkeiből összeszedett 92 fiókat, azokat a madárvárta területén felnevelte és szeptember 12-én szabadon bocsátja — hadd vonuljanak el, hadd lássák, hogy megtalálják-e maguktól is a délafrikai téli szállásba? Tudvalevő dolg, hogy az öreg gólyák a fiatal nemzedékekkel együtt már régebben elköltöztek, tehát a most utrakeló fiatalok teljesen magukra vannak hagyatva a tájékozódás tekintetében. A kísérlet van hivatva annak a kérdésnek az eldöntésére, ösztönös-e ez a tájékozódás, vagy pedig a tapasztalt öreg madarak által közvetített oktatás — nemzedékről nemzedékre átszármaztatott hagyomány — eredménye?

Ezzel párhuzamosan másik érdekes kísérletet is végez a rossitteni madárvárta. Németország nyugati és délnyugati részéből a gólyák nem vonulnak délkelet felé, tehát Magyarországon, Bulgárián, Kisázián át, hanem délnyugat felé, Spanyolországon keresztül. Felmerül az a kérdés, mit csinálna a Keletporoszországban kelt gólyafiókák, ha nyugati Németországba viszik és az ottani gólyák elvonulása után bocsátják szabadon, hadd találják meg az utat a téli szállásba. Merre fog elvonulni? Délkelet felé, amerre szülei és testvérei szoktak elvonulni, vagy délnyugat felé, ahová az új hazája gólyái szoktak elvonulni? Hová fog visszatérni, a szülőföldjére vagy az új hazába? Erre a kísérletre szintén szeptember 12 körül 155 kelet-poroszországi származású gólyafiókat fognak szabadon bocsátani Essen ruhridéki városból.

Az érdekes és nagyon jelentős eredményeket ígérő kísérlet csak úgy végződhetik eredményesen, ha híre minél szélesebb körökben ismeretessé válik. A Magyar Királyi Madártani Intézet (Budapest, II., Herman Ottó-ut 15.) kéri mindazokat, akik ezekkel a kísérleti madarakkal bármi uton-módon vonulási útjuk alkalmával találkozhatnak, hogy azokról haladéktalanul hírt adjanak. Valamennyi kísérleti gólya viseli a rissitteni madárvárta gyűrűjét a lábán — ennek pontos felirata szükséges — továbbá a hasa tarkára van festve, úgy hogy az átvonuló madáron ezt a színt meg lehet állapítani. Erre nézve is fontos a bejelentés, hogy milyen színnel volt megjelölve a kísérleti gólya. A kísérleti madarak megjelenése főleg Felsőmagyarország és Erdély, illetve Románia területén várható.

S P O R T

Befejeződtek a torinói főiskolás világbajnokságok

— Magyarország második az összesített pontversenyben —

Torinóból jelentik: Vasárnap este befejeződtek a diák-világbajnokságok küzdelmei. Harangzúgás és az olasz himnusz zárta be a versenyt, majd sor került az ünnepélyes díjkiosztásra. Az egyes számok egyéni győztesei aranyérmeket, a csapatok pedig gyönyörű serleget nyertek. A magyarok összesen 3 atlétikai, 6 uszó és a vízipólo világbajnokságát nyerték meg. A közönség a díjkiosztás alkalmával szimpatia-tüntetéssel rendezett a magyarok mellett. A díjakat a nemzetközi diákszövetség elnöke osztotta ki és olasz szokás szerint megcsókolta a győzteseket. Amikor a hölgyekre került a sor, több ilyen kedves csókjelenet játszódtott le a közönség derűjétől kísérve.

A két utolsó nap váratlan eredményeket hozott. Magyarország 3 atlétikai számban nyert világbajnokságot. Részletes eredmények:

Kardvívás: A magyar vívók visszalépése után biztosan nyertek az olaszok. 1. Pinton, 2. Turchi, 3. Masciotta, 4. Gandin (francia), 5. Shiva (cseh).

Atlétika: 1500 méter: 1. Beccali (olasz) 3 p. 49.8 mp. Ladoumeque világrekordja beállítva. 2. Lovelock (ujjélandi), 3. Dessecker (német).

Magasugrás: 1. Bodosi (magyar) 194 cm. fiskolai világrekord, 2. Kunse (eszt), 3. Bergström (svéd). Súlyom magyar holtverseny után ötödik.

Súlydobás: 1. Kuntsi (finn) 15.52 cm. főiskolai világrekord, 2. Wüding (eszt), 3. Sievert (német), Soltz (magyar) ötödik, Csányi hatodik.

Pentatlon: 1. Sievert (német) 4163.535

point (távol 699 cm., gerely 57.55 m., 200 m. 22.6 mp., diszkosz 44.08 m., 1500 m. 5 p. 10 mp.) 2. Eberle (német), 3. Tolano (finn), 4. Bácsalmási (magyar) 3809.145 pont. (656 cm., 55.59 m., 23.8 mp., 42.45 m., 5 p. 10.2 mp).

4x100 m. staféta: 1. Németország 42 mp., 2. Olaszország, 3. Csehszlovákia. Magyarország hatodik.

200 m.: 1. Engel (cseh) 22.1 mp., 2. Pflug (német), 3. Ferrario (olasz).

800 m.: 1. Dessecke (német) 1 p. 54.6 mp. A magyar Ignácz csak hatodik.

400 m. gát: 1. Nagy Géza (magyar) 54.7 mp., új magyar országos rekord. 2. Brown (angol), 3. Mori (olasz).

Gerelyvetés: 1. Várszegi (magyar) 64.85 cm.

4x400 m. staféta: 1. Németország 3 p. 17.6 mp., 2. Franciaország, 3. Olaszország. Magyarország hatodik lett.

Rudugrás: 1. Snoberg (svéd) 3 m. 90 cm., 2. Tomaevits (argentínai), 3. Galetto (olasz). A magyar Zsámbéki (Zsuffka) ötödik lett 370 cm-el.

80 m. gát: 1. Valla (olasz) 12.2 mp.

Az atlétikai pontversenyben 1. Németország 176 pont, 2. Olaszország 80 pont, 3. Magyarország 47 pont.

Az egyik olasz sportújság összeállította a főiskolás világbajnokság végső összesített pontarányát is. Ezek szerint: 1. Olaszország 45 pont, 2. Magyarország 28 pont, 3. Franciaország 21 pont, 4. Németország 20 és fél pont.

Meglepetések a Nemzeti Bajnokságban

— A Crisana legyőzte Bukarestben a Venust —

Vasárnap bonyolították le a Nemzeti Bajnokság második csonka fordulóját. Most már 6 csapat ütközött meg egymással a bajnoki pontokért. A nagyváradi Crisana Barátkyval megerősítve nagy meglepetést csinált. Saját otthonában rávert a bukaresti Venusra. A Ripensia simán győzött. A másik meglepetés az utóbbi időben gyengén szereplő Gloria CFR döntetlenre a jó formában levő Unirea Tricolor ellen. Részletes eredmények a következők:

Crisana—Venus 1:0 (1:0).

Bukarestből jelentik: Izgalmas, sok helyen durva bajnoki mérkőzés keretében találkozott a két csapat. Barátky szabadrugásból már az első félidő 35-ik percében megszerezte a Crisana egyetlen, de győzelmet jelentő gólját. A második félidőben nagyon belefekszik a Venus, a Crisana csak védekezik. A mérkőzés vége felé Romanescu kézzel üti a labdát. Braida bíró nem veszi észre. A közönség 11-est reklamál, amit nem ad meg. Erre a feldühödött nézősereg a pályára rohant és megtámadta a bírót. A nagyváradiak mérkőzés után még Bukarestben maradtak, mivel kedden a Juventussal van lekötött mérkőzésük.

Gloria—Unirea-Tricolor 2:2 (2:0).

Aradról jelentik: Dr Morar Teofil (Nagyvárad) bíraskodása mellett, 1500 főnyi közönség jelenlétében folyt le a mérkőzés. A Gloria CFR lelkesen játszott és majdnem meglepetést csinált. A 31-ik percben Mercea, majd két percere rá újra ő góloz, úgy hogy már 2:0-ra

vezet a Gloria. A második félidő elején még tartja magát az aradi csapat, de mindjobban felülkerekedik az Unirea. A 15-ik percben Cárjan átadását Seifert belövi. A 18-ik percben kiegyenlítenek a bukarestiek egy korner utáni kavargásból. Florea révén. A gól után erősen küzd a Gloria a győzelemért, de az Unirea Tricolor védelme minden támadást szétrombol. Az aradiak közül Valentin, Szabó, Faur és Mercea, az Unireából Steinbach, Cárjan és Florea tűntek ki.

Ripensia—Soimii 5:2 (2:0).

Nagyszebenből jelentik: Az országos bajnokesapat a segesvári Theil bíraskodása mellett biztosan és fölényesen győzött a Soimii ellen. A temesvári profik góljain Raffinszky (2), Ciolac, Shwarz és Bindea osztokodtak.

NAC—TMTE 4:1 (1:0)

A nyári turájáról hazatért NAC vasárnap Temesváron vendégszerepelt a TMTE ellen a következő összeállításban: Dávid — Barta, Remmer (Stettner) — Krausz, Juhász, Feierstein (Remmer — Glanczmann, Kovács, Rónai, Bodola, Kocsis. A mérkőzést végignéző közönség lelkesen tapsolt a nagyváradi támadósról gyönyörű játéknak. A TMTE egy percig sem volt komoly ellenfél. A csapat le van törve. Moravetz nagyon igyekezett, de egyedül semmire sem ment. Néhány új játékost is kipróbáltak a temesváriak.

Iskolajátékkal kezd a NAC, majd Bodola megunva a sok tologatást, a 20-ik percben berugja az első gólt. A második félidőben tovább gurigázik a NAC. Bodola újabb két gólt lö a 4-ik és a 18-ik percben. Reiter szépít, majd Kocsis bombája beállítja a végeredményt.

A NAC-ból a Bartha—Remmer hátvédpar, Feierstein, Rónai és a Bodola—Kocsis balszárny tűnt ki, ez utóbbiak főleg hatalmas lövéseikkel. A mutatott szép játék dacára is a városi futballisták meglátszották a tura okozta fáradtság. Egy kis pihenő rájuk férne

MI CHA ÉL? „Ki mérhető az Urhoz?”

HARSÁNYI LAJOS VERSEI

Ára füzve 60 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

Ujpest váratlanul nagy gólaránnyal verte a favorit Hungáriát

Budapestről jelentik: A magyar első profi-liga harmadik bajnoki fordulóján hatalmas meglepetések voltak. Mondhatni az összes favorit csapatok vereséget szenvedtek. A Hungária legutóbbi jó eredményei és az Ujpestnek a Phobus elleni eldöntetlenje után mindenki a Hungária győzelmét várta és így az eredmény a meglepetés erejével hat. A Budai „11” és a Bocskai szintén vereséget szenvedett. Most már csak a Ferencváros áll vereség és pontvesztés nélkül: Részletes eredmények a következők:

Budapest, Ujpest—Hungária 3:0 (1:0). A Megyeri-úti stadionban 9000 néző előtt Gerő Ferenc bírászkodása mellett folyt le a szezon első „derbi”-je, amely nagy meglepetést hozott. A tavalyi bajnok Ujpest simán győzött a titkos favorit Hungária ellen.

A Hakoah legyőzte az Austriát

Bécsből jelentik: Az osztrák bajnokságok során hatalmas meglepetések voltak. A Romániában is járt Hakoah legyőzte a közép-európai kupagyőztes Austriát, míg a bajnok Vienna újabb vereséget szenvedett, ezúttal az Admiratól.

Wacker—WAC 1:1 (1:0).
Libertas—FAC 1:1 (1:1).
Hakoah—Austria 2:0 (1:0). A gólokat Weiskopf és Reich szereztek.
Admira—Vienna 3:1 (2:0).
Rapid—Donau 5:1 (3:1).

Magyarország tenniszbajnokságai

Szombaton és vasárnap bonyolították le Magyarország ezévi tenniszbajnokságait. Ennek a bajnokságnak érdekessége, hogy nincs magyar bajnok.

Férfi egyes. Elődöntő. Menzel csehszlovák—Straub Elek BEAC 6:1, 6:2. Gabrovitz UTE—Rohrer csehszlovák 7:5, 12:10. Bánó L. BBTE—Jones amerikai 4:6, 6:1, 6:2.

Női egyes. Döntő. Krahwinkel—Deutschné 6:3, 6:3. Aussem—Riboli 6:1, 6:3.

A döntőben Krahwinkel 6:3, 6:3 arányban verte Cilli Aussemet és ezzel megnyerte Magyarország női egyes bajnokságát.

Férfi páros. Döntő. Menzel, Rohrer csehszlovák—Kehrling, Gabrovitz magyar 6:3, 9:7, 3:6, 7:5.

Férfi egyes. Döntőben a cseh Menzel győzött Gabrovitz ellen.

Női páros. Döntő. Krahwinkel, Aussem-pár (német) győzött az Eisenmenger (osztrák), Szapáry (magyar) pár ellen.

Botrányos hazabíráskodás miatt vereségei szenvedtek Raguzában az UTE uszói. Az UTE uszói szombaton Raguzában másodszer állottak starthoz. A pénteki 3:4-es vereséget akarták jóvátenni. Négy UTE játékos a bíró kiállított s minden szép akciójukat lefújta, úgy hogy a botrányos hazabíráskodással szemben tehetetlen volt a magyar csapat. Vízipólóban 0:6 arányban vereséget szenvedtek, az uszós számokban azonban győztek: 100 m. hátúszás: 1. Nagy Károly 1.16.8, 2. Bselovits 1.21.50 m. gyorsúszás: 1. Boros 27, 2. Matics 27.2. 3x100 m. staféta 1. UTE 3.49.6.

Amerika tenniszbajnoksága. Forest Hillsben, az amerikai tenniszbajnoki verseny során a férfi egyesben Terry (Anglia) elérte az elődöntőt, miután az ausztráliai Quistet 6:4, 6:4, 6:0 arányban legyőzte. Perry következő ellenfele az amerikai Lester Stoefen, aki honfitársát, Grantot 8:6, 6:4, 3:6, 7:8 arányban verte. A másik ágon Shields 6:4, 6:4, 4:6, 4:6, 6:3 arányban verte Mangint és következő ellenfele az ausztráliai Crawford lesz, aki úgy látszik, még mindig nagy formában van, mert Sutttert (Amerika) szetvesztés nélkül 6:3, 6:3, 6:4 arányban verte.

Ferencváros—Szeged FC 2:1 (2:1). Nehezen győzött a Fradi a lelkes szegediek ellen. Sokszor forgott veszélyben a Ferencváros egyik pontja. A mérkőzést az űllői-úti pályán játszották le.

Kispest—Budai „11” 3:1 (1:1). Ugyancsak az űllői-úton lejátszott mérkőzés váratlan eredménnyel végződött.

Debrecen, Somogy—Bocskai 2:1 (0:1). A debreceni profik a kaposváriakat látták vendégül. Félidőben még a Bocskai vezetett, de szünet után visszaestek és a Somogy mind a két bajnoki pontot elvitte Debrecenből.

Miskolc, III. ker. FC—Attila 4:3 (2:2). Nehéz mérkőzés. Nagyon meg kellett dolgozni a III. kerületnek a győzelemért.

Belföldi sporteredmények:

Nagyvárad, CFR (Brassó)—Törekvés 3:2 (1:2). Barátságos. Az első félidőben már 2:0-ra vezet a Törekvés Farkas és Boksa góljaival, amikor Székely nagy bombája jelenti a CFR első gólját. A második félidőben visszaesik a Törekvés és a brassóiak Székely 11-eséből egyenlítenek, majd a 44-ik percben Csomag leszyanus helyzetből belővi egykori csapatának a győzelmet jelentő gólt. A CFR-ből s egyben a mezőnyből is kivált Ströck III., mellette Székely, Márton és Csomag tüntek ki. A Törekvésben Farkas II., Boksa és Fábián voltak jók.

Arad, Kerületi bajnoki mérkőzések: Olimpia—Unirea 3:3 (2:2). Hakoah—AAC 1:0 (1:0). Meglepetés a tavalyi bajnok veresége. Transilvania—Tricolor 4:1 (1:1).

Kolozsvár, KAC—Fellegrvár 3:0 (1:0). CFR—KMSC 1:0 (1:0). Mindkettő bajnoki.

Temesvár, Electrica—TAC 3:3 (2:1). Barátságos. A TAC-ban már játszott Possák is. **Marosvásárhely, Brasovia—Mures 1:0 (1:0).** Barátságos.

Zombolya, Hertha—Rapid 3:0 (0:0). **Lugos, Lugos vál.—Resica vál. 1:0 (0:0).** Góllövő az aradi Caba.

Szerdán és csütörtökön Bukarestben játszik a Bocskai és Ujpest vegyes csapata. Szerdán és csütörtökön rendezik meg Bukarestben az első éjjeli mérkőzéseket a Juventus-pályán. A mérkőzésekre a Juventus vezetősége a Bocskait hívta meg, amelyet több Ujpest játékosal erősítenek meg.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Állástkeresőknek 33 százalékos kedvezmény.

Alkalmazás

Szerényigényű intelligens leány, ki hosszabb ideig mint házvezetőnő volt alkalmazásban, állást keres. Magános urhoz, vagy plébániára is elmenne. Kisebb háztartás vezetését egyedül is vállalná. Ajánlatok duplaboritékban „Komoly” jellegére a kiadoba kéretnek.

Elsőrendű tőko-segédet azonnalra keresek. Röllich Parcél Stefan cel Mare 19 Oradea.

Tanítónőhelyetteset keresek román. kat. iskolához, akinek miniszteri működési engedélye van. Fizetés meg egyeztetés szerint. Cim: Róm. kat. tanítónő, Bancu, jud. Ciuc.

Különléle.

Egy saroküzlet október 1-re kiadó. Értekezni: Nagyvárad, Halász-u. 39.

Zenker Margit szabásati iskolájában újabb tanfolyam kezdődik szeptember 1-én Schlauchtér 2.

Iskolabájaró gyermek vagy diák ellátásra felvétetik, cim: Alex Russó 2. (volt Károly-utca) Velenoén.

Középszkolás magántanulók előkészítését vállalom. Dr Czumbel Károly. Miron Cristea u. 13. (Popper melletti utca.)

Zongoratanítást vállal kezdőknek és haladóknak, Bunyitay liget, Kereszt-u. 1. szám.

Lakás

Háromszobás mellékhelyiségekkel álló, szép lakás november 1-re kiadó. Nagyvárad, Bathyányi u. 10, emelet.

Modern háromszobás, fürdőszobás lakást keresek, lehet külvárosban, Phobus x trafik Szilágyi Dezső-u. 6.

Négyszobás, modern lakás kiadó november 1-re, Szauiszló utca 27. szám.

Két szobás emeleti udvarlakásösszes mellékhelyiséggel azonnalra kiadó, Str. Moldova No. 18. (Kálvária utca).

Egy parkettás szoba mellékhelyiségekkel szeptember 15-től kiadó. Nagyvárad, Gerliczy-u. 6.

Kiadó azonnalra a fő-utca 7. szám alatt egy 3 vagy négyszobás komplett lakás, valamint Körös-utca 15. sz. alatt egy kétszobás lakás. — Érdeklődni ugyanott lehet.

Kiadó lakás. Háromszobás, konyha, fürdőszoba és mellékhelyiségekkel ellátott modern magánház augusztus 15-re, Strada Delavrance (Ritoók Zs.) 40. kiadó.

Eladó egy zongora és egy nagy ebédő-szöfnyeg Körös-u. 15.

Egy szoba, konyha szeptember 15-re kiadó. Petru Rareş (Péter-u.) 12 sz.

Két- és háromszobás, fürdőszobás lakások november 1-re kiadók, Berkovits Ferenc-utca 38.

Adás-vétel.

Egy teljesen új vagy egy alig használt komplett háloszoba-butor eladó Cim: Hritz cukrászda, Nagyvárad, Széles-u. 48.

Méstermelőktől mézet veszek. Kérek ajánlatot. Joó Lajos, Oradea, Tako Ionescu (Körös-u.) 24.

30 év óta fennálló fényképészeti műterem a város legforgalmasabb helyén sürgősen eladó. Szabó Dénes Oradea. Str. Gen. Moşoiu. 2.

Németország—Irország nemzetközi női hokkimérkőzés Hamburgban

Az ír női hokki-csapat tőrāja alkalmával a német 11-től 4:3 (0:0) arányban vereséget szenvedett.